

Ra Marcos Nuna ra Marcos, ja ua yø hya bi 'yo't'i ngue te bi 'yøtra Jesucristo.

Nuna ra Xuua bi 'yøtra nxixya bi xihyø ja'i ngue di nsä, da dö'mra Jesús bá ep'u.

¹ Ja bi mæcua ra hoga 'da'yo hya, ngue mma hanja na ra Jesucristo ra Ts'ant'u Oja.

² Nu'mø yø pa xa thogui, ra pøngahya Isaías bi ma hanja na ra hya ja ngue di nja m'mæfa. Bi 'yæmbyø ja'i: “Nuna Oja bi 'yæmbrá ts'ant'u: Nuyá, ga et'ä ma m'menhni, di m'met'o p'u gdi ma ngue di hoqui ha gui thogui, bi 'yæmbi.

³ Di m'mæp'u ja ra dapo na ra m'menhni. Nu'u yø ja'i di mpeti p'u di m'mæi, da xifi te da 'yøt'e, da 'yæmbi: Dami nsähu ya, porque ya bá ep'u ra Hmu, da 'yæmbyø ja'i”.

⁴ Ya mam'met'o nt'ot'i ya yø hya ya, pe ya bi nja'mø yø pa mi m'mæp'u ja ra dapo ra Xuua. Nuna ra Xuua, bi xihra hya yø ja'i, 'næ bi xixyabi. Bi 'yæmbi:

—Dami hyæhmæ p'u ra nts'o gni 'yohæ. Dami nxixyahæ, n'namhma ngue di pun'na ni ts'oquihæ Oja.

⁵ Xangu yø ja'i bi zøp'u 'bæhra Xuua ngue øxra hya bi ma. Bi zøp'u yø ja'i bá næxpæ ja ra hnini Jerusalén. Gä bi zøp'u yø ja'i 'bæhyø hnini ja'a ra häi Judea. Nuya yø ja'i bi ma ngue ja yø ts'oqui, guehya bi xixyabi ra Xuua p'u ja ra dathe Jordán.

6 Nu rā he rā Xuua, gue'ᵤ yø xingu rā cameyo ntøt'e rā ũlu. Di ngæt'a n'na rā xifani. Nu'a te si p'ᵤya, yø mmäcja t'axi mi sa. 'Nēhra t'afi t'asa t̄imp'ᵤ ja rā dapo mi si.

7 Bi 'yembyø ja'i:

—Ya mi ts'ᵤdyø pa da ep'ᵤ man'na rā n'yohᵤ ya. Pε man'natho tate naŋ gue nuḡä. ¿Harᵤ gue ga sūcä tengu na?

8 A nuḡä, dá xixya'ahᵤ connā dehe. Pε nunā rā n'yohᵤ dí xi'ahᵤ, guehna da 'yøt'e gue di ha'ahᵤ rā ts'edi rā Espíritu Santo na.

Rā Xuua bi xixyabi rā Jesús.

9 Nu'ᵤ yø pa'ᵤ p'ᵤya, nuḡ'ᵤ ja rā hnini Nazaret gue rā häi Galilea, ja bá nēxpᵤ rā Jesús gue bi zøp'ᵤ 'bᵤhra Xuua. Rā Xuua p'ᵤya, bi xixyabi p'ᵤ ja rā dāthe Jordán.

10 Mi nxixya p'ᵤya, bi ma nenthe. Bi nu rā Jesús gue bá xohra c'amahets'i. Bá ep'ᵤ rā Espíritu Santo, tengutho n'na rā paloma bi zøp'ᵤ ja rá ya rā Jesús.

11 Bi t'ø p'ᵤya gue bá nya Oja maya, bi 'yēna:

—Gue'e mā Ts'ant'ᵤ, dadi mā'i. A nuyá, janjuani gue ja gampähä conná gue'e —bi 'yēna.

Rā zithu bi hyonbi ha di 'yøtra ts'oqui rā Jesús.

12 'Bexque'a rā ora'a p'ᵤya, nunā rā Espíritu Santo bi zixpᵤ ja rā dapo rā Jesús.

13 Nuḡ'ᵤ 'bᵤhyø zate, ja bá n'yop'ᵤ nyote mā pa rā Jesús. Mente gue'ᵤ yø pa'ᵤ p'ᵤya, emmēi bi hyonna zithu ha di japrā Jesús gue da mestho rā hyā di mānda Oja. Yø anxε Oja p'ᵤya, gue'ᵤ bi mäxra Jesús.

Bi dᵤ'mi bi manna hyā p'ᵤ Galilea rā Jesús.

14 M̄i 'yɛhra pa ngue b̄i n'ofädi rə Xuua. Nuna rə Jesús, b̄i mengui, i map'ɛ ja rə häi Galilea. Nup'ɛ ha thogui, xihyø ja'i rə hoga 'da'yo hya ngue ha di njap'ɛ di zo rá 'yɛ Oja.

15 Rə Jesús bi 'yɛmbyø ja'i:

—Ya da guehyø pa jap'ɛya da 'yu Oja ngue di manda ua ya. A nuyá, dami hyɛhmɛ p'ɛ rə nts'o gn̄i 'yohɛ. Dami 'yɛc'ɛihɛ rə hoga 'da'yo hya.

Bi zixi goho yø mahua rə Jesús, bi 'yøt'e ngue yø xädi.

16 Nup'ɛ ja rə nenzabi Galilea, bi thop'ɛ n'na pa rə Jesús. Ja bi d̄imp'ɛ yoho yø mahua ngue di n'yohɛ. Nu'a n'na, ni hu ngue rə Simu. Nu'a man'na, ni hu ngue rə Andre. Nuya yonc'ɛi ya, mi ɛntyø xit'a p'ɛ ja rə dehe ngue paha.

17 M̄i nu rə Jesús, bi 'yɛmbi:

—Ma ga mmähä n'yø. Ya hingyø hua guí theui ya, sinoque ga xän'nai ha gdi theui yø ja'i ya —bi 'yɛmbi.

18 Bexpi zop'ɛ yø xit'a ngue b̄i mähä rə Jesús.

19 M̄i thohmits'ɛ n̄inguer'ɛ p'ɛya, bi d̄imp'ɛ mi yonc'ɛi di n'yohɛ, rə Jacobo 'nɛhra Xuua. Guehya yø ts'ant'ɛ rə Zebedeo. M̄i hup'ɛ ja yø barco ngue pøtyø xit'a.

20 Mahømbi xihra Jesús ngue b̄i mähä. Nuya ts'its'i, b̄i mähä rə Jesús, bi zop'ɛ ja rə barco yø papá co 'nɛhyø hmiq̄i.

Rə Jesús bi 'yøthe n'na rə n'yohɛ mi n'youi rə ts'onthi.

21 Gä 'dap'ɛ ni 'yo, bi zømp'ɛ ja rə hn̄ini Capernaum. M̄i zøhra pa ngue säya yø ja'i, b̄i map'ɛ ja rə nija rə Jesús ngue bi xännba rə hya yø ja'i.

22 M̄i 'yøhyø ja'i n̄a r̄a hȳa xännb̄ate r̄a Jesús, ḡä di 'yøtho. Porque nu'mø xännb̄ate r̄a Jesús, ɛn̄a nts'ut'abitho ngue ya manzaqui. Pɛ yø xännb̄ate ngue r̄a ley, h̄ingui njap'ɛ ga ya'ɛ.

23 M̄i 'bɔp'ɛ ja r̄a n̄ija n'na r̄a n'yoh̄u m̄i n'youi r̄a ts'onth̄i. Nts'edi i zohra Jesús, bi 'yɛmbi:

24 —Ague Jesús gr̄a mm̄engu Nazaret, ɔhanja ngue gadi nth̄int'ua dí 'bɛc̄ähe? ɔUa gn̄i 'yɛh̄ɛ gui juacje? Nuḡä dí pađi te'o'i, go gue'e'a r̄a Mac̄a Ja'i m̄i ja ngue dá p̄enhua Oja.

25 Pɛ r̄a Jesús bi 'yɛmb̄ra ts'onth̄i:

—Xanh̄ɛn̄i gr̄a ts'onth̄i. Dam̄i hyɛp'ɛ r̄a n'yoh̄u gūi n'youi.

26 M̄i 'yøhra ts'onth̄i n̄a r̄a hȳa sifi, nu'a r̄a n'yoh̄u m̄i n'youi r̄a ts'onth̄i, ast̄a r̄a p̄äni bi 'yɛn'äh̄äi. Xøgue rá mafi. Bi hyɛp'ɛ r̄a ts'onth̄i m̄i n'youi r̄a n'yoh̄u p'ɛya.

27 Nu'ɛ yø ja'i bi nu te bi nja, ḡä di 'yøtho. Di n'yɛmbi n'na ngu n'na:

—H̄inj̄am'mø ha xt̄á øhm̄u n'na r̄a hȳa tengu xännb̄ate n̄a r̄a n'yoh̄u 'bɛc̄ua. Di n̄ɛqui ngue ja rá ts'edi, porque ast̄a 'n̄ɛhyø ts'onth̄i ɛc'ɛi 'mø xifi ngue dá hyɛp'ɛ r̄a ja'i n'youi.

28 N'na zihmantho bi n'yo r̄a hȳa ḡä r̄a häi Galilea, ngue di nxihyø ja'i te bi 'yøtr̄a Jesús.

Rə Jesús bi 'yøthebi rá to rə Simu, nun̄a i B̄edu.

29 M̄i b̄ømp'ɛ ja r̄a n̄ija r̄a Jesús, bi m̄äh̄ä r̄a Jacobo 'n̄ɛhra Xuua co 'n̄ɛ'ɛ m̄i'da yø x̄ädi. I map'ɛ ja rá ngu r̄a Simu 'n̄ɛhra Andre.

30 Nu'a rá to r̄a Simu oxp̄u ja rá t'ots'i ngue h̄emb̄ra pa. M̄i zønna Jesús, bi sifi ngue di hyɛnni.

31 Bi yurbu ha 'benna dārquēhi ra Jesús, bi benna rá 'yε ngue bi xots'i. 'Bexque'a bi zā ra pa mi hēmbi. Nuna ra xisu mi'ua p'uya, guehna bi hojpi te da zi yō ja'i na.

Ra Jesús bi 'yøthe xangu yø dārquēhi.

32 Ya xi yhra hyadi, ya bi nxui. Mandøngu dyø ja'i bi map'ua 'bhra Jesús. Bi zixyø dārquēhi co 'nēhyø ja'i n'youi yø ts'onthi bi zispi ngue da 'yøthe.

33 Bi mpēti p'ua ja ra goxthi gātho yø ja'i 'bup'ua ja ra hnini.

34 Ra Jesús bi 'yøthe yø ja'i mađi hyenni. 'Nε bi 'yøthe yø ja'i mi n'youi yø ts'onthi. Pε nu'ua yø ts'onthi hīndi japi di nya, porque yø ts'onthi i nne da ma te'o na ra Jesús.

Ra Jesús bi 'yonna hya p'ua ja ra häi Galilea.

35 Mi hyaxp'ua, bi nangma xuditho ra Jesús. Tobe ra 'bexuitho 'mø mi bømp'ua ja ra hnini, bi ma dapo ngue da mat'Oja.

36 M'εfa p'uya, bi ma ra Simu co 'nε'ua mi'da yø xādi, ngue bi honi hap'ua 'bi.

37 Mi dīmp'uya, bi 'yēmbi:

—Xandøngu yø ja'i søp'ua ja ra ngu ngue hon'a'i —bi 'yēmbi.

38 Pε ra Jesús bi 'yēmbyø xādi:

—Ja ua mi'da yø hnini ga mmähä ngue ga ma mamhma ra hoga 'da'yo hya. Porque gue'a dá εcä'a ngue ga mmanna hya.

39 Bi n'yo ga ra häi Galilea ra Jesús, sømp'ua ja yø njja ngue mmanna hoga 'da'yo hya. 'Nε øthe yø ja'i n'youi yø ts'onthi.

Ra Jesús bi 'yøthe n'na ra n'yoh'ua mi 'ya rá do'yo.

40 Man'na ra pa p'uya, nup'ua 'bähra Jesús, bi guat'a n'na ra n'yohua mi hembra ts'o'ya. Bi ndantyøhmü p'ua ha 'bäi, bi 'yëmbi:

—Nu'mø guí nne gui 'yørcä ra mate gui 'yøtheguits'ua, nugä dí padí ngue da zägui —bi 'yëmbi.

41 Ra Jesús bi huëcra n'yohua mi'ua, bi dots'i conná 'yë. Bi 'yëmbuya:

—Ahá, dí nne ga øthe'i. Da zä'i ya —bi 'yëmbi.

42 Høntho bi manna ra hya na, nuna ra därkehi mi 'ya rá do'yo, 'bexpi zä ra n'ua mi hëmbi.

43 Hante ngue di n'yëhmi'a ra n'yohua, bi zëmba mazaqui, bi 'yëmbi:

44 —Nuyá, 'yo to guí xifi te dá øt'a'i ya. 'Be ni ma ya, sømp'ua 'bähra mmäcja. Da nu ngue ya bi zä'i. Damí 'yøtra 'bøt'e tengutho bi manda ra Moisés ngue da 'yøtyø ja'i 'mø bi zä ra 'ya hëmbi. Janangue da badí gätho yø ja'i ngue ya bi zä'i.

45 Mí ma ra n'yohua p'uya, to bi zä ni ja'i xifi ngue ya xi 'yøthe ra Jesús. Janangue bi n'yo dapo ra Jesús, ya hinga edi 'yup'ua ja yø hnini, porque mathoguitho di mpëti yø ja'i 'mø bi nu ra Jesús. Pe maðague'a di n'yaní, ndap'ua bi zä ni 'yëhyø ja'i, pap'ua bí 'bähra Jesús ngue bi nnu.

2

Ra Jesús bi 'yøt'e ngue da fadi ngue ja rá ts'edi ngue di punnba yø ts'oqui yø ja'i.

1 Man'na ra pa p'uya, bi mengra Jesús, i map'ua ja ra hnini Capernaum. Mí bahyø ja'i ngue ya 'bup'ua ja rá ngu ra Jesús.

² N'na zihmantho b̄i mp̄eti yø ja'i, asta h̄inni 'yenyø ja'i p'ua ja ra goxthi. Nuna ra Jesús bi xännba yø ja'i rá hya Oja.

³ Mente ya ra Jesús, bi zø hmi'da yø ja'i. Nu'ua goho nja'i bá du n'na nc'ei bá oxrá fidi ngue tudyø gua.

⁴ Bi ne xti c̄atra d̄arquēhi p'ua mbo ra ngu brá 'bāhra Jesús. Pe h̄imbi zā xti c̄at'i, porque x̄andøngu yø ja'i 'b̄ap'ua. Janangu bi tets'a yannigu ra d̄arquēhi p'uya. Bi xots'a n'na x̄equi ra 'bet'e ha brá 'bāhra Jesús. Ja i cambu ra d̄arquēhi ni oxrá fidi.

⁵ Mi nu te øtyø ja'i ra Jesús, i pad̄i ngue εc'ei yø ja'i ngue da zā da 'yøthe ra d̄arquēhi. Bi 'yembra d̄arquēhi p'uya:

—Ague ts'unt'ua'i, ya dá pun'na ni ts'oqui ya —bi 'yemb̄i.

⁶ Nu'ua yø xännbate ngue ra ley mi hup'ua, bi mbøcue 'mø mi 'yø'a ra hya mmana Jesús. Bi 'yemp'ua ja yø n'yomf̄eni:

⁷ “Nuna ra n'yohua 'b̄acua, thenmahya Oja na co nu'a ra hya i mma. Porque h̄injondā zā di punnba yø ts'oqui yø ja'i, h̄inda h̄ont'a Oja sā ngue da 'yøtra mpunnbi”, emp'ua ja yø n'yomf̄eni.

⁸ Pe ra Jesús 'be xi patho te mbemp'ua ja yø n'yomf̄eni ya yø xännbate ngue ra ley. Bi 'yemb̄uya:

—¿Hanja ngue nguna guí mb̄mh̄ua?

⁹ Nugā dá xihra n'yohua 'b̄acua, dí emb̄i: “Ya dá pun'na ni ts'oqui ya”. Pe nuyá, h̄indi n̄equi xanho ngue'mø b̄i mpunnbi ogue h̄in'na. Pe nu'mø ga emb̄i: “Dam̄i nangui, gui caxni fidi, gui mma”, ga emb̄i, nu'mø ngue b̄i n'yo p'uya, ya guí pah̄mu xanho ngue ja mā ts'edi.

10 A nuyá, dami pahma ya ngue rā N'yohu bí 'yε mahets'i, ja rá ts'edi ua ja rā ximhäi ngue di punnba yø ts'oqui yø ja'i.

Bi 'yembrā n'yohu xan'u p'uya:

11 —Nugä dí xi'i, dami nangui, caxni fidi, ni ma ni ngu.

12 Rā dārquēhi p'uya, bi nangui. Bi gaxrá fidi, bi ma rá ngu. Nu'u gätho yø ja'i bi nu te bi nja, gä di 'yøtho. Yø ja'i p'uya, εspabi Oja, i εna:

—Hinjam'mø xtá nuh'a te dá nuh bi nja ya.

Nuna rā Leví, bi 'yøt'e ngue rá xädi rā Jesús.

13 Man'na rā ora p'uya, rā Jesús mahømbi map'u ja rā nenzabi. Pε mandøngu dyø ja'i bi mpeti p'u ha 'bui, pε gä bi xännbabi rā hya.

14 Mi tho p'uya, bi zømp'u ja rá oficina n'na rā n'yohu ni hu ngue rā Leví. Guehna rá ts'unt'u rā Alfeo, guehna jumba rā mēnyu yø ja'i ja te pä. Mi nu rā n'yohu nā rā Jesús, bi 'yēmbi:

—Ma gā mmε n'yø, gā øt'e ngue mā xädi'i —bi 'yēmbi.

Nuna rā Leví bi zop'u rá oficina, bi mε rā Jesús.

Nuya yø ja'i t'ēmbi ja yø ts'oqui, 'dap'u sihmēui rā Jesús.

15 Man'na rā pa p'uya, nuna rā Jesús bi mε yø xädi p'u ja rá ngu rā Leví ngue dā nsihmēui. Xangu yø nguthäi 'bup'u, dā gue hmi'da yø ja'i t'ēmbi ngue ja yø ts'oqui, gä 'dap'u sihmēui rā Jesús. Porque xquet'a nēhya nne dā dēnna hya mmanna Jesús.

16 Pε nu'u 'da yø xännbate ngue rā ley, 'nē'da yø fariseo, mi nu te øtra Jesús ngue 'dap'u sihmēu yø ja'i nu'u t'ēmbi ngue ja yø ts'oqui. Nuya mbøcue p'uya, bi 'yēmbya yø xädi rā Jesús:

—Nu ni xännbateh, hinguï ho ngue 'dap'u sihmεh yø nguthäi co 'nεhyu mi'da yø ja'i ja xangu yø ts'oqui.

¹⁷ Mi 'yøde te sipyø xädi ra Jesús, bi 'yεmp'u di yahni p'uya:

—Nuya yø ja'i di hyenni, guehya ni 'yεhra 'yøthe ya. Pe yø ja'i xanzaqui, hinga gue'u ni 'yε'u. A nugä, dá εhε ngue gue'u yø ja'i ja yø ts'oqui ga xifi da hyep'u ra nts'o ga 'yo, hinga gue'u yø ja'i εna ngue ya 'yo xanho dá εhε ga nzofu.

Bi manna Jesús hanja ngue hinguï etyø mmui yø xädi.

¹⁸ Man'na ra ora p'uya, bi ntini ngue nu'u yø xädi ra Xuua 'nε'u yø fariseo mi etyø mmui. Janangue bi ma 'da yø ja'i p'u 'bεhra Jesús, bi 'yεmbi:

—¿Hanja ni xädi ngue hinguï etyø mmui? Conque yø xädi ra Xuua 'nεhyø fariseo etyø mmui'u —bi 'yεmbi.

¹⁹⁻²⁰ Mi dahra Jesús, bi 'yεmbyø ja'i yau:

—Nu'u yø ja'i ts'ofu ngue da nu ra nthati, hinguï etyø mmui mente 'dap'u 'bεhmε ra novio. Njarbutho ma xädigä ya, hinguï etyø mmui ngue 'daua di n'yo'be. Pe bá ep'u ra pa ngue da zigagui ma nsai'be. Nu'a ra pa'a p'uya, mfadi ngue da zä da 'yetyø mmui ya ma xädi 'mø.

²¹ Nuna ra 'da'yo hya di xännbate, n'nan'yo na ngue ra nyogui xädi. Tengutho n'na ra 'da'yo ulu, hinda zä di 'bøtra zε'ulu. Porque ra 'da'yo ulu di ngants'i, ya man'na di nts'onna zε'ulu.

²² Tengutho ra 'da'yo vino hinguï sä da sirbu ja ra zεxfani ngue da zedi. Porque ra 'da'yo vino

da xεtrā zεxfanī 'mø da sit'i, ja dī m'mεp'ε p'εya. Janangue rā 'da'yo vīno, rā 'da'yo xifanī da sit'i.

Ja rá ts'edi rā Jesús ngue nu te da zänni dī nja'mø rā pa ngue rā ts'äya, gue'a dī nja'a.

²³ Man'na rā pa ngue säya yø ja'i p'εya, nuna rā Jesús co 'nεhyø xädi bi tocabi bi thop'ε ja yø nuatrigo. Nuya yø xädi p'εya, bi daxtyø trigo bi za.

²⁴ Pε nuya yø fariseo bi 'yεmbra Jesús:

—¿Hanja nī xädi ngue dī mpεfi? Conque mmamp'ε ja rā ley ngue nu'mø rā pa ngue rā ts'äya, hinguī sä ngue to dī mpεfi —bi 'yεmbi.

²⁵ Mī dahra Jesús, bi 'yεmbi:

—Xi'mø mī zεhra thuhū n'na ndī rā David, co 'nε'ε mī n'youi, ¿ua hīnjam'mø gadi xähmε p'ε ha nt'ot'i'a te bi 'yøt'e?

²⁶ Conque nup'ε ja rá ngu Oja mī 'bεhra mmäcja Abiatar, nuna mađi manda yø mmimmäcjai. Ja bi yεrbε rā David ngue bi zi yø thuhmε xi t'εspabi Oja ngue da nu. Bi zi rā David co 'nε'ε mī n'youi. Conque nu'ε yø thuhmε'ε, hīndi unna nt'edi rā ley ngue to bi zä da zi, hīnda høndyø mmäcja yø ts'i'ε yø thuhmε t'εspabi Oja.

²⁷ A nuyá, nu'a te bi 'yøtya mā xädigä, uanguī Oja bá sänni bá nja rā pa ngue rā ts'äya para ngue dī dīnna nho yø ja'i. Hīngue masque bi zän'Oja rā pa ngue rā ts'äya ngue dī m'mεmman'ε yø ja'i.

²⁸ Janangue rā N'yohε bí 'yε mahεts'i, ja rá ts'edi ngue nu'a go da zänni, gue'a dī nja'mø rā pa ngue rā ts'äya'a.

3

Rā Jesús bi 'yøthe n'na rā n'yohε xi 'yotrā 'yε.

¹ Mañ'na ra pa p'uya, mahømbi map'u ja ra nija ra Jesús. Nup'u ja ra nija, mi 'bup'u n'na ra n'yohu xi 'yotrá 'ye.

² Yø fariseo p'uya, tøjtho te øtra Jesús. I nne da nu 'mø ngue di n'øthe 'mø ra pa ngue ra ts'äya, para ngue da zäp'u di yapi, da 'yëmbi ngue hinguì supra ley.

³ Pë ra Jesús bi 'yëmbra n'yohu xi 'yotrá 'ye:

—Bá nanguì n'yø, ga 'bäcua made —bi 'yëmbi.

⁴ Ya njuantho bi zohyø fariseo p'uya, bi 'yëmbi:

—¿Te 'be'a ma hya mmamp'u ja ra ley ja ngue ga øthu 'mø ra pa ngue ra ts'äya? ¿Ga øthu ra nho, ogue ra n'u? ¿Da t'øthe ra ja'i 'mø xan'u, ogue di njapi da du?

Nu'u ts'o p'uya, hinte ga ndatho.

⁵ Ra Jesús bi hyeti gätho yø ja'i 'bup'u, pë di nequi ngue mbøcue. Pë tu rá mmui ngue mandø nnaxitho yø mmui yø ja'i. Bi 'yëmbra n'yohu mi'u p'uya:

—Damì majni 'ye ya —bi 'yëmbi.

Ra n'yohu p'uya bi macrá 'ye, pë 'bexpi zä rá 'ye mi'u.

⁶ Mi zä mi nu yø fariseo ngue bi n'øthe ra Jesús, bi ma p'uya. Bi 'yøtra junta. 'Dap'u bi mpetihu yø ja'i ra Herodes, bi zänni ha di japi da hyo ra Jesús.

Ra Jesús mahømbi 'yøthe xangu yø därkehi.

⁷⁻⁸ Ra Jesús bi me yø xädi, i map'u ja ra nenzabi Galilea. Pë xandøngu yø ja'i bi denni, porque øhyø ja'i ngue øtyø milagro ra Jesús. Nuya yø ja'i ya, yø mmøngu 'da p'u ja ra häi Galilea, yø mmøngu 'da p'u ja ra hnini Jerusalén, yø mmøngu 'da p'u ja ra häi Judea, yø mmøngu 'da p'u ja ra häi Idumea, yø mmøngu 'da p'u mañ'na nguadi ra dathe Jordán,

xangu m̄i'da yø hn̄ini ja'ɥ yø häi ha ja ra hn̄ini Tiro 'nɛhra hn̄ini Sidón, gä ja bi 'yɛp'ɥ yø ja'í.

9-10 Xangu yø dārquɛh̄i bi zøp'ɥ m̄i 'bähra Jesús. Gä bi 'yøthe, asta di ntøtyø ja'í ngue nne da zømp'ɥ 'bähra Jesús. Porque høntho da dārpa rá he ra Jesús, 'bexi sä ha h̄embyø ja'í. Janangu bi xihyø xädi ra Jesús ngue di nsä n'na ra barco, ja da yarb̄ɥ. Porque h̄inga mbɛnnb̄ɥ ngue n̄i mantho di mpɛti m̄i'da yø ja'í.

11 Xquet'a 'bɥp'ɥ 'da yø ja'í ngue n'youi yø ts'onth̄i. Nu'mø bi guarb̄ɥ 'bähra Jesús, ra ts'onth̄i di japra ja'í ngue ndantyøhm̄u. 'Nɛ di japi ngue nts'ɛdi ga ya ra ja'í, i ɛna:

—Gue'e rá Ts'unt'ɥ'i Oja —i ɛmbi.

12 Pɛ ra Jesús janjuani ngue di hejpi ngue h̄inda ma te'o.

Rá Jesús bi 'yɛxi 'dɛma yoho yø xädi.

13 M'mɛfa p'ɥya, bi map'ɥ bí ja n'na ra nyuni ra Jesús. Bi zonhn̄i hanḡu bi neprá mm̄ai da zofu ngue bi map'ɥ 'b̄ai.

14 Ja bi zijp̄ɥ 'dɛ'ma yonc'ɛi yø xädi, bi 'yɛts'i ngue 'dap'ɥ di n'youi. Guehya da m̄enhn̄i di map'ɥ ja yø hn̄ini ngue da xihyø ja'í rá hya Oja.

15 Bi unna ts'ɛdi ngue da zä da 'yøthe yø dārquɛh̄i, 'nɛ da 'yøthe yø ja'í n'youi yø ts'onth̄i.

16 Ja ua yø thuh̄u ya 'dɛ'ma yonc'ɛi bi thanhn̄i: ra Simu nuna i nhut̄a m'mɛfa ngue i Bedu,

17 ra Jacobo, 'nɛhra Xuua guehya yø ts'unt'ɥ ra Zebedeo ya, 'nɛ guehya i hut̄ra Jesús ngue ra Boanerges porque nuna ra hya na, i nne da ma ngue ya manzaqui, ɛntho ra ngäni 'mø ya,

18 rə Andre, rə Lipe, rə Bartolomé, rə Mateo, rə Toma, rə Jacobo nuna rá ts'unt'ə rə Alfeo, rə Tadeo, 'nehna man'na rə Simu yə n'yohə yə ja'i n'youi rə partido ngue rə cananista,

19 rə Judas Iscariote nuna bi də rə Jesús.

'Nu'ə yə mēni rə Jesús bi ma ngue da sijpə ha bəhyə ja'i.

Nuna rə Jesús, mi juadi bi 'yexyə n'yohə ja ngue da mep'ə di ma, i ma rá ngu p'əya, 'dap'ə ni 'yo.

20 Mi zonná ngu p'əya, məhombi mpeti xəndəngu yə ja'i, asta xinga mbongui rə ora da ziui rə hmə yə xadi rə Jesús.

21 Mi 'yohyə mēni'a te ətra Jesús, bi ma p'əya ngue xtabá nzijpə ha 'bəhyə ja'i. I əna:

—Həntho səhrá nloco'a —ənyə mēni.

Nu'ə yə xənbəte ngue rə ley əmbi ngue rə zithu fəts'i te ətra Jesús.

22 Nu'a gə mmanyə ja'i te ətra Jesús, nu'ə yə xənbəte ngue rə ley xpí 'yε'a Jerusalén, bi 'yən'ə p'əya:

—Nuna rə n'yohə nə, rə zithu n'youi nə. Porque nu'a rə zithu rá hmə yə ts'onthi, gue'a di hətra ts'edi'a ngue sə əthe yə ja'i n'youi yə ts'onthi.

23 Janəngue nu'mə mi dəhra Jesús, bi 'yəmbi:

—Guí pəhmə ngue nu'ə yə ts'onthi n'youi yə ja'i, gue'ə yə məfi rə zithu'ə. Pə hinda ne rə zithu di həjpaε yə məfi.

24 Xip'ə ha di mənə n'na rə dast'abi, nu'mə di ndunhyə ja'i, hınjam'mə də zä də zehyə hyə.

25 Xip'ə ja n'na rə ngu ya, nu'mə di nsəε yə ja'i 'bəp'ə, də 'yεhra pa di n'əni.

26 Njarbutho nā rā hya dí xi'ah_u ya. Xi'mø ngue di hejpasε yø mεfi rā zithu, ya rá 'befise di ts'on_i.

27 Xi n'na rā n'yoh_u xanzaqui, 'b_u'ambo rá ngu, hinda zā to da yat'ambo rá ngu ngue da j_upi te pεts'i. Nu'mø da thutra mmennigu, gue'mø da zā to da yat'ambo 'mø. Di njadā p'uya, dí tut'ä rā zithu di manda yø ts'onthi, janangue sä dí øthe yø ja'i n'youi yø ts'onthi.

28 A nuyá, dami pahm_u ngue majuan_i nā rā hya ja ua, ngue nu'a te gāma ts'oqui øtyø ja'i, da gue'a te gāma hya man'ua gā ya yø ja'i, da zā di mpunnbi.

29 Pε nu rā ja'i di nømman'ua rā Espiritu Santo, ya h_indi punnbā Oja.

30 Nguna rā nya bi manna Jesús, porque εmyø ja'i ngue rā zithu fäts'i te øtra Jesús.

Bi manna Jesús ndana gue'a da bōni ngue da 'yøt'e tengutho 'mø drá mēni.

31 Nu'a rā ora'a p'uya, nuna rā Jesús bi zøhrá mamá 'nεhyø n'yoh_u 'bāp'ua thi. Bi manda bá ts'o rā Jesús ngue di nyaui.

32 Xangu yø ja'i di mäsp_u 'b_uhra Jesús. Bi t'εmb_uya:

—Ni mamá 'nε ni n'yoh_u 'bācua thi, i nzo'i ngue gui nyaui 'na —bi t'εmb_i.

33 Mi dahra Jesús, bi 'yεntho:

—Ma gā xi'ah_u ndana mā mamá, ndana mā n'yoh_u —bi 'yεnā.

34 Bi hyεtyø ja'i di mäsp_u 'b_ui, bi 'yεmb_uya:

—'B_ucua ya yø ja'i di nnøpe ngue mā mamá, di nnøpe ngue mā n'yoh_u.

35 Porque nuya yø ja'i di ho da 'yørpabi rá pähä Oja, guehya ɛntho ma mamá ya, ogue ma n'yohu ya, ogue ma nju.

4

Ra Jesús i hyɛjpa ra hya n'na ra momhmudä.

1 Man'na ndi p'uya, nup'u ja ra nenzabi Galilea, bi xänbä ra hya yø ja'i ra Jesús. Pe mandøngu dyø ja'i bi mpeti p'u ha 'bui. Janangue bi yurbu ja n'na ra barco ja bá mjp'u. Bi zoquits'u ra nenzabi, i ma mbo ra dehe. Gätho yø ja'i 'bu'a nenzabi.

2 Xangu yø hya bi xänbä yø ja'i, honi te gui hyɛjpa yø hya xifi. Nguna n'na ra hya bi hyɛqui, bi 'yɛmbyø ja'i:

3—Dami 'yørpahü ra güenda xandønho ya yø hya ga xi'ahu ya. N'na ra n'yohu bi ma da ponna trigo.

4 Nup'u bi thogui ngue ponyø hmudä, bi zop'u ja ra 'yu 'da yø hmudä. Bi map'u yø ts'int's'u ngue bi za yø hmudä.

5 Mi'da yø hmudä bi moni, bi zop'u hingui pidi ra häi ngue o ra do. Guehya yø hmudä n'nahmantho bi bøts'e ngue hingui pidi ra häi p'u bi zo.

6 Hinga ya mbo pa yø 'yu. Nu'mø bá pøxra hyadi, bi 'yuhyø hmudä ya xi bøts'e.

7 Mi'da yø hmudä bi zop'u ja yø 'uini. Mi nte yø 'uini p'uya, bi ts'onnyø hmudä ngue bi hyøt'ambo. Ya himbi nja yø hmudä.

8 Mi'da yø hmudä bi zop'u ja ra hoga häi. Nu'mø mi bøts'e, mazihotho gui nɛqui. Mi nja p'uya, 'däte ma'det'a bi bøni ngue n'na mhmudä. Mi'da p'uya, hyate bi bøni ngue n'na mhmudä. Mi'da p'uya, n'na ciento bi bøni.

⁹ A nuyá, di nja ni gu ngue gui 'yøhmæ nã rã hya dí mmangã ya —bi 'yænna Jesús.

Rã Jesús bi mã hanja ngue honi te gui hyejpa rã hya xihyø ja'i.

¹⁰ Ya 'yo pa gãtho yø ja'i p'aya. Nu'u 'de'ma yoho yø xãdi rã Jesús bi guarbæ 'bãi, dã guehyø ja'i nu'u tobe 'bærpæ bi guat'i. Bi 'yãnnbaya te gã mbønya yø hya xi hyequi.

¹¹ Rã Jesús bi 'yembj:

—Nuya yø hya hinguí fãdi ha di manda Oja yø ja'i, i nne Oja ngue dã ðinni mmæihæ hanja ya yø hya ya. Pε nu'u mi'da yø ja'i, guehya dí honi te dãdi hyejpa yø hya dí xifi.

¹² Nu te gã nnu ya yø ja'i ya, entho 'mø hinte bi nu. Nuya yø hya øde dí mmangã, entho 'mø hin tema hya bi 'yøde. Gue'a di siguetho rã nts'o ga 'yo'a. Oja p'aya, ya hĩndi punnba yø ts'oqui yø ja'i.

Rã Jesús bi mã te ni bønya yø hya bi hyejpa rã momhmudã.

¹³ Rã Jesús bi 'yembyø ja'i yaui:

—Xquet'a 'nɛ'ahæ hinguí pahmæ te ni bønya yø hya dãdi hyecã 'mø. ¿Pε Hague gdã japi dã ðinni mmæihæ te ni bønya yø hya gã hyecã mahøn'a 'mø?

¹⁴ Nunã rã momhmudã dí mmangã, guehnã rã ja'i pap'u 'bæhyø ja'i ngue bi mmambrã hya Oja nã.

¹⁵ Nuya yø ja'i ngue høntho bi 'yøhrã hya, guehya gui nhyejpi ngue rã nen'yü p'u bi zo yø hmudã ya. Høntho juadi bi 'yøhrã hya, bi map'u rã zithü, bi japi bi pumbeni rã hya xi 'yøde.

¹⁶ Mi'da yø ja'i, gui nhyejpa rã häi hinguí pidi ngue mi o rã do p'u bi zo yø hmudã. Mi zã mi 'yøhrã hya yø ja'i, janjuani di johya ngue bi nu manho.

17 Guehya yø ja'i hĩmbi bent'i xanho ra hya ya. Zits'atho honi ha di hyep'a ra hya. Nu'mø bi ts'ui ngue ra hya εc'ei, 'bexi cohyø mm̄ai.

18 Mi'da yø ja'i p'aya, gui nhyejpabi ra hãi ngue ja yø 'uini p'a bi zo yø hmudã. Guehya yø ja'i bi 'yøde hanja ra hya ya.

19 Pe nu'a te yø befi i ja n'na pa ngu n'na pa, høndyø 'befi ni ma yø mm̄ai yø ja'i. Di ja ndum̄m̄ai honi ha di mm̄emm̄eti. Hinga ngut'a te gã sãnni da 'yøt'e. Ya hin temã ntho bi 'yørpabi na ra hya bi 'yøde.

20 Pe mi'da yø ja'i gui nhyejpa ra hoga hãi p'a bi zo yø hmudã. Nu'mø mi 'yøhra hoga 'da'yo hya, bi nu manho. Bi 'yørpabi ra nho na ra hya bi 'yøde. Pe 'ba i'da yø ja'i ngue mathoguitho bi 'yørpabi ra nho ra hya bi 'yøde.

Ra Jesús bi hyejpa ra hya n'na ra nyot'i.

21 Mahømbi 'yembyø ja'i ra Jesús:

—Xi'mø ngue ha ra nyot'i n'na ra ja'i, nu'a ra nyot'i ha, hinda gombã ja ra huada. 'Nε hinda hyøt'a 'bit'ots'i. Sinoque da hyøxpã ja ra nthøxanyot'i n'namhma di yot'i xanho mbo ra ngu.

22 Njarbũtho ya yø hya hinguĩ fadi hanja ya. Zi yohotho yø ja'i tinyø mm̄ai hanja ra hya. Pe da 'yehra pa ngue gãtho yø ja'i da badi hanja ra hya.

23 Di nja ni gu ngue gui 'yøhma ya yø hya di mmangã.

24 Mahømbi 'yembyø ja'i ra Jesús:

—Dami 'yεt'amm̄aihũ teni bønya yø hya di mmangã. Nu'mø gui 'yørpahũ masu ya yø hya ya, da dinni mm̄aihũ xanho hanja ra hya.

25 A nu rā ja'i dā dīni xanho rá mm̄ai hanja rā hyā, dā māx Oja ngue man'na di bahra hyā. Pē nu rā ja'i hinguī nne dā 'yōrpabi maşu rā hyā dī mma, nu'a zits'u rā hyā pađi, dā thanbi.

Rā Jesús bi hyeĵpa rā hyā n'na rā hmudä 'mø bi thuhu.

26 Rā Jesús bi 'yēna:

—Nūya yø ja'i dī m̄anda Oja, guī nhyeĵpi tengutho 'mø bi thu'a n'na rā hmudä.

27 Nū rā ja'i bi duhra hmudä, di sigue dī mpetho mēnte 'danyø pa brá o häi rā hmudä, sär'mø dā bogui, dā bōxp̄aya. Pē nūna rā ja'i bi duhra hmudä, hinguī pađi hanja ngue bá te rā hmudä.

28 Porque rā häi øt'e ngue dā bohra hmudä, dā bōts'e, dī ndaxi, dā 'yot'i.

29 Nū'mø bi 'yot'i, dā soqui.

Rā Jesús bi hyeĵpa rā hyā n'na mhmudä rā mostasa.

30 Maħømbi 'yēmbyø ja'i rā Jesús:

—Maħønga hyecä man'na rā hyā ya. Ma ga xān'nah̄u ha dī njap'u dī nxandyø ja'i dā zo rá 'yē Oja ya.

31 Nup'u rá m̄adi, tengutho n'na zihmudä rā mostasa, ngue man'na zitch̄u ngue gātho mī'da yø hmudä ja ua ja rā ximhäi.

32 Pē nu'mø bi ma nthuhu nā rā hmudä nā, man'na tate rā dat'o ngue gātho mī'da yø c'ani i ja. Nup'u ja yø 'yēt'o, ja ørb̄u yø 'bafi yø ts'int's'u.

33 Xangu yø hyā bi hyecra Jesús. I honnbi ndana rā hyā dā dīni xanho p'u ja yø mm̄ai yø ja'i, gue'a xānnbabi'a.

³⁴ Nu'mø yaseui yø xädi p'uya, i xifi te ga mbønyø hya di hyequi. Pε nu'mø gue'u mi'da yø ja'i xännbabi ra hya, guehya honi te gui hyejpa yø hya xännbabi ya.

Rə Jesús bi säyabi ra ndahi conyø funthe.

³⁵ Mi dähra nde'a ra pa'a, bi 'yεmbyø xädi ra Jesús:

—A nuyá, ma ga 'dasu ra zabi gdá mähä man'na nguadi.

³⁶ Nu'u yø xädi ra Jesús, mi juadi bi 'yεhyø ja'i, bi yarb ja ra barco mi o ra Jesús, bi ma. Bi mähä mi'da yø barco mi jap'u.

³⁷ Nu'p'u ja ra zabi, bi nanga n'na ra ndate ndahi. Nu'u yø funthe nangui, so mbo ra barco. Janangue ya nne da thuntra barco ngue'a ga nyu.

³⁸ Pε ra Jesús mambi oxpu ja n'na ra nhudi jap'u ja rá xatha ra barco ngue aha. Nu'u yø xädi p'uya, bá äp'u bi aha, bi 'yεmbi:

—Ague grá xännbate, ya ga tuhu. Nu'a'i p'uya, guí atho —bi 'yεmbi.

³⁹ Mi nangra Jesús, bi hejpabi ra ndahi 'nεhyø funthe. Bi xifi ngue di nsäya. 'Bexque'a ra ora'a p'uya, ga bi nsäya.

⁴⁰ Pε ra Jesús bi 'yεmbyø xädi:

—¿Hanja ngue guí suhu? ¿Ua hinguí εc'ei ngue ga faxahu? —bi 'yεmbi.

⁴¹ Mi nu yø xädi ra Jesús ngue te bi 'yøt'e, bi ntinnbutho yø ts'u mi ja. Di n'yεmbi n'na ngu n'na p'uya:

—¿Te'o ni n'yohu na n'yø? Asta ra ndahi 'nεhra dehe εc'ei 'mø bi zofo —di n'yεmbi.

5

Rā Jesús bi 'yøthe n'na rā n'yoh_u mī n'youi yø ts'onthī.

¹ Mī zøm mən'na nguadi rā zabi, ja rā häi nī huŋgue Gadara.

²⁻³ Høntho bi bømp'u ja rā barco rā Jesús, ya xpā ep'u n'na rā n'yoh_u mī n'youi rā ts'onthī. Nūnā rā n'yoh_u nā, mī nnøpā ngu p'u ja yø n'o yø ánima. Madague'a nthat'i conyø cadena, pε xejtho. Janangue ya hīnjonguī sā dā zammī.

⁴ Xangu yø nnidī ŋgue nthat'i yø 'yε n'ehyø gua conyø cadena. Pε xejtho, hīnguī hāt'i dā zammī.

⁵ Rā pa rā xui 'yo dapo, bi 'yop'u ha o yø ánima, i mafi hap_u nī ma. 'Nε xā nguahyø nsä'mī rá do'yo ŋgue dī nte yø do.

⁶ Yap'utho mambá ehε, pε mī hyandra Jesús. Bi ntihi i ndantyoħmu p'u 'bäi.

⁷ Rā ndøts'edi i zofo, bi 'yεmbi:

—Ague Jesús, rá Ts'unt'u'i Oja nūnā jase rá ts'edi, ¿hanja ŋgue gadi nthint'ua dí 'bäi? Nguet'Oja'i, 'yo gadi ŋguī.

⁸ Ngūnā rā hyā bi mānā n'yoh_u, porque ya xi xihra ts'onthī rā Jesús ŋgue dā hyep'u rā n'yoh_u n'youi.

⁹ Rā Jesús bi 'yεmbi:

—¿Teni hu'i?

Rā n'yoh_u p'uya bi 'yεnā:

—Nná hugä ŋgue yø mmundotho gähe, porque xangugähe —bi 'yεmbi.

¹⁰ Nu'u yø ts'onthī p'uya, bi xihra Jesús ŋgue nup'u mī 'bäi, hīngā yap'utho dā mēnhni.

11 Ja mī 'yorbutho n'na 'bhai yø ts'udi, ma'yoni p'ua bí ja ra nguani.

12 Nu'ua yø ts'onthi p'uya, bi 'yembra Jesús:

—Dami 'dacje ra nt'edi ga cat'ähe p'ua ja yø mmui yø ts'udi bí 'yo na —bi 'yembi.

13 Rā Jesús bi unna nt'edi yø ts'onthi ngue ja i map'ua. Janangue bi hyep'ua ra n'yohua mī n'youi, bi ma, i ncarbua ja yø mmui yø ts'udi p'uya. Nu'ua yø ts'udi mī jua'i yo mahuaḥi. Bi ga ra 'dihī yø ts'udi p'uya, bi nhyorbua ja ra zabi. Gä ja bi jarbua ra dehe.

14 Nu'ua mī fähyø ts'udi p'uya, bi nsu 'mø mī nu te bi nja. N'na 'dihitho bi map'ua bí ja ra hnini ngue bá ma te bi nja. Da gue'ua yø ja'i 'da'a n'nanni bí 'bhai, Gä bá xifi. Mī 'yøhyø ja'i'a te bi nja, mandøngu dyø ja'i bá ehē da nu.

15 Mī zønyø ja'i p'ua 'buhra Jesús, 'dap'ua 'buhmi'a ra n'yohua mī n'youi yø ts'onthi. Ya hinte di ja, ya he ra ulu, ya xi dits'i. Pē bi zu yø ja'i'a te xi nja.

16 Nuya yø ja'i xi nuse'a te xi thohra n'yohua mī n'youi yø ts'onthi, 'nē'a te xi thohyø ts'udi, Gä xihyø ja'i nuya ja søhø.

17 Yø ja'i p'uya, bi xihra Jesús ngue da ma.

18 Janangue mahømbi yarbua ja ra barco ra Jesús ngue da ma. Nu'a ra n'yohua mī n'youi yø ts'onthi, bi xihra Jesús ngue xta mmep'ua ni ma.

19 Pē himbi nepra Jesús, sinoque bi 'yembi:

—Man'na xanho ni ma ni ngu. Dami xihni menī te dá øt'a'i. Xihni amigo. Dami xifi ha bi nja ngue bi huēc'a'i Oja bi 'yøthe'i —bi 'yembi.

20 Bi ma ra n'yohua p'uya, bi n'yo gätho p'ua ja yø hnini Decápolis, xifi gätho yø ja'i te xi 'yørpabi ra Jesús. Nu to Gä bi 'yøde te xi 'yøtra Jesús, Gä di 'yøtho.

Ra Jairo bi zixra Jesús ngue da øthebi rá t'ixu.

21 Mì zømman'na nguadi ra zabi ra Jesús, xandøngu yø ja'i høm̄bi mpeti.

22 Bi zø'a n'na ra n'yoh̄a 'bæt'o ngue di manda p'ua ja ra nija p'uya, ni hu ngue ra Jairo. Bi ndantyōhmu p'ua 'bähra Jesús.

23 Janjuani ngue äpra mate, bi 'yemb̄i:

—Nügä nná ε̄hε ga xi'i ngue ma t'ixu dí si, ya pa man'ua, ya ja ngue da du. Xi'mø gui 'yørc̄a ra mate ga mmε, gui japni 'ye p'ua ja rá do'yo, janangue da zä ra n'ua hemb̄i.

24 Nun̄a ra Jesús bi mε na ra n'yoh̄a bi zits'i. Xangu mi'da yø ja'i bi denni asta di ntørb̄a ja ra 'yu.

25 Nu'ua yø ja'i ni denna Jesús, n'youi p'ua n'na ra xisu ngue ya n'ne'ma yonjeya mi hembra m'mäc̄ji.

26 Nun̄a ra xisu mad̄i hyenni, xandøngu rá m̄enyu xi un̄i ngue honyø 'yøthe da 'yøthe. Ya xi un̄i gätho'a te mi p̄ets'i, porque nne ngue da zä te hemb̄i. Pε hin'i zä'a ngue mad̄i n'yøthe. Sinoque man'na man̄i ma man'ua.

27-28 Mì zä m̄i 'yøhna ra xisu ngue øtyø milagro ra Jesús, bi 'yenna xisu p'uya: “Nu'mø ga thärp̄abi rá he ra Jesús, da zägui”, bi 'yena. Janangue bi nthinn̄b̄a ha mma yø ja'i p'uya, asta gue'mø m̄i guatra Jesús ngue bi därpa rá he.

29 Ngu'i därpa rá he p'uya, 'bexp̄i nsäya ra ji, bi zä ra n'ua m̄i hembra xisu.

30 Mì bähra Jesús ngue bi zä n'na nc'ei conná ts'edi, bi m'mä p'uya ngue hetyø ja'i. Bi 'yemb̄i:

—¿Te'o bi darc̄agūi ma he? —bi 'yembyø ja'i.

31 Bi 'yem'mø m̄i dahyø xädi ra Jesús:

—Guí änni to bi dät'a ni he. Conque guí nnu ngue xandøngu yø ja'i di ntøt'ua nná mähä —bi 'yemb̄i.

32 Pε rā Jesús bi sigue di za di hētī yø ja'ī, ngue nne dā badī te'o bi dādi.

33 Nū'a rā xisu p'uya, ya pađi te xi 'yøt'e, mmap'u p'uya nī huaquī ngue sū. Bī ndantyøhmū p'u 'bāhra Jesús. Bi xi'a njuani ngue xi dārpabi rá he.

34 Nūna rā Jesús bi 'yεmbi:

—Ague t'ixū, ya bi zā'i ngue gá 'yεc'ei ngue di zā'i comma ts'edigā. Nī ma ya, dā hyū nī mmāi ngue bi zā'i —bi 'yεmbi.

35 Nūna rā Jesús, mente yaui rā xisu mađi hyenni, bi zø hman'na nc'ei bá nεxpū ja rá ngu rā Jairo, bi 'yεmbrā Jairo:

—Ya bi dū nī t'ixū n'yø, 'yonī mantho gui sixra xännbate —bi 'yεmbi.

36 Nūna rā hyā bi sihra Jairo, bi 'yøhra Jesús, pε hinguī ørpatho masū. Sinoque bi 'yεmbrā Jairo:

—'Yo sā guí sū'a si'i ngue bi dū nī t'ixū. Sinoque damī 'yεc'ei guī ngue dā zā gā fāxa'ī —bi 'yεmbi.

37 Ya hīmbi nepe xta thogui gātho yø ja'ī. Sinoque høndra Bedu bi zits'i, co 'nεhya yonc'ei dī n'yohū, rā Xuua 'nεhra Jacobo.

38 Mī zømp'u ja rá ngu rā Jairo p'uya, ya zonyø ja'ī, tār'man'u yø mmāi ngue ya xi dū rā hmūte.

39 Pε ngu'i zønna Jesús, bi yut'ambo, bi 'yεmbyø ja'ī:

—¿Te 'be'a guí øthū ua gādi yännihū? 'Yonī mantho gui zomhmū. Nūna rā hmūte hinguī tū nā, i atho nā.

40 Pε nūya yø ja'ī yaui rā Jesús, i thenthō, porque pađi ngue ya xi dū rā hmūte. Mī bøn'athi gātho yø ja'ī p'uya, rā Jesús bi thop'u brá 'benna hmūte. Nī n'youi rá papá rā hmūte 'nεhrá mamá. Co 'nε'u yø xādi nī n'youi.

41 Ra Jesús bi bennba rá 'ye ra hmute xi du, bi 'yεmbi:

—Talita cumi —bi 'yεmbi.

Nuna ra hya na p'uya, i nne da ma ngue εna: “Ague grá hmute, dí xi'i, dami nangui”.

42 Hontho bi manna ra hya na p'uya, 'bexpi nagra hmute, bi n'yo. Ra hmute p'uya, ya 'de'ma yonjeya mi 'bui. Nuya bi nup'u bi bennate ra hmute, di 'yøtho.

43 Pe ra Jesús εmmεi di hejpa yø ja'i ngue hijnonda ma te bi 'yøt'e. Bi manda p'uya ngue di t'unna hmε da zi ra hmute.

6

Nu'u yø mmεnguh ra Jesús hingu i εc'εi te øt'e.

1 Mambá εp'u ja rá ngu ra Jairo ra Jesús, i map'u ja rá häi bá nte, bi mε yø xädi.

2 Nu'mø ra pa säya yø ja'i p'uya, pap'u ja ra nija ra Jesús, ngue bi xännbabi ra hya yø ja'i. Xangu yø ja'i øxra hya bi ma. Pe Gä di 'yødyø ja'i hanja'a ra hya øde, di n'yεmbi:

—¿Hapu go bá ha'a ra hya xännbate na ra n'yohu ya ua? ¿Hague go ga mba'a ra hya paði? ¿Hague ga nzä øtyø milagro?

3 Conque guehna ra yaxi rá ts'unt'u ra Maya na. Yø n'yohu p'uya, guehna ra Jacobo, 'nεhra José, 'nεhra Judas, 'nεhra Simu. Yø nju p'uya, Gä 'dadua ra hñini dí 'bahmu.

Janangue εmbyø ja'i ngue to bi zä man'yohu na ra Jesús. Hingu i ørpatho masu yø ja'i ra hya xifi.

4 Pe bi 'yεmbyø ja'i ra Jesús:

—Gätho yø pøngahya Oja n'nanni ni 'yεhε, gä hnu mansu. Pe nu'ε yø mmenguhε yø pøngahya, hingui nnu mansu. Ni xinga gue'ε to 'bεp'ε ja rá ngu ra pøngahya di nnu mansu.

⁵ Ja bi njap'ε ngue himbi zä xta 'yøt'e xangu yø milagro ra Jesús. Høndi zi hangutho yø därquēhi bi japrá 'yε ngue bi 'yøthe.

⁶ Di 'yødra Jesús hanja ngue hingui εc'εi yø mmenguui.

Nu'ε 'de'ma yoho yø xädi ra Jesús, bi 'yεt'i ngue da xänbä ra hya yø ja'i.

Mi bεmp'ε ja ra hnini mi 'bεhra Jesús, bi ma bá n'yop'ε ja yø hnini, manyarbε i ma ngue xänbä ra hya yø ja'i.

⁷ Nuya 'de'ma yoho yø xädi ya xi huanhni, bi zofu ngue da mennbε ja yø hnini. Bi xifi ngue yø yonc'εi p'ε da ma. Bi unna ts'εdi ngue da 'yøthe yø ja'i n'youi yø ts'onthi.

⁸ Bi xi p'εya, ngue hin teni buxa da gats'i. 'Nε hin tema thuhmε da hyats'i. 'Nε hin tema mεnyu da hyats'i. Sinoque høndra tøhø da hyats'i.

⁹ Bi xifi ngue da gεxyø thixfani 'nε hinda gaxrá mponi.

¹⁰ Bi sigue bi 'yεmbi:

—Nu'mø gá sømhε p'ε ja n'na ra hnini, nu'mø to da zixahε rá ngu ngue di säya'ahε, ja m'mähmε p'ε ja ra ngu di n'na'ahε ra ts'äya, asta gue'mø guá εhmε.

¹¹ Nup'ε ja n'na ra hnini gui sømhε, 'nε hinda n'na'ahε ra ts'äya, ogue hinjonda 'yøt'ahε masu, dami thogui, gdi mähä n'nanni ra hnini. Pe dami huamhmra fonthäi di n'youi ni mbonguahε, gue'a

rá hmɛya'a ngue ya dá thep'ɥ ya yø ja'i himbi 'yøt'ahɥ masu.

¹² Nu'ɥ yø xádi rá Jesús bí ma bá n'yop'ɥ ja yø hnini. I xihyø ja'i ngue dá hyɛp'ɥ rá nts'o gá 'yo.

¹³ Xangu yø nnidi bí 'yøthe yø ja'i n'youi yø ts'onthi. Nu'mø bí gospabi rá aceite yø dárquɛhi, 'bexi sá ha hɛmbi.

Rá Herodes embi ngue nuná rá Jesús, gue'a rá Xuua mi øtra nxixya.

¹⁴ Nuná rá dast'abi Herodes mi 'yøde te mmányø ja'i ngue xangu yø milagro øtra Jesús. Bí 'yɛmp'ɥya:

—Nugá dí ɛná ngue xpí bɛnnate'a rá Xuua mi øtra nxixya. Janangue sá øtyø milagro —bí 'yɛná.

¹⁵ Mi'da yø ja'i p'ɥya bí 'yɛná:

—Nuná rá n'yohɥ i hma, rá nzeɣui guehna rá pøngahya Elías.

Pɛ mi'da yø ja'i p'ɥya, bí 'yɛná:

—Nugá dí ɛná ngue 'bui toni pøngahya Oja ná.

¹⁶ Rá Herodes bí 'yɛn'a p'ɥya:

—Pɛ nugá dí ɛná ngue gue'a rá Xuua mi øtra nxixya xpí bɛnnate ya. Porque nuná rá Xuua, guehna dá mandagá bí thejpabi rá ya ná.

Ja mmangua ya ha bí nja ngue bí du rá Xuua mi øtra nxixya.

¹⁷ Nu'mø yø pa xa thogui, bí manda rá Herodes ngue bí mbentra Xuua, bí dut'i conyø cadena bí got'a fádi. Bí ɥpi ngue nuná rá Xuua ya xi xihra Herodes ngue hingui ho di m'mɥhmi ná rá 'bɛpo Herodías nuná mará xisu ná rá n'yohɥ Lipe.

¹⁸ Nuná rá Xuua, xi 'yɛmbra Herodes: “Hin'ya rá nt'ɛdi guí m'mɥhmi ni 'bɛpo”, xi 'yɛmbi.

19 Mī 'yøhrā xisu nā rā hyā mmānna Xuua, bī mbøcuae rā xisu, i səhrā Xuua ngue'a te rā hyā bī mā. I nnepe ngue dā tho rā Xuua.

20 Pε rā Herodes hīnguī nne dā hyo, porque nnu mansu nā rā Xuua, 'nε pāpī ngue rā hoga n'yohə. Nu'a te rā hyā mī mmānna Xuua, mādi ho dā 'yøde, pε mī yobənītho ha gā 'yøde te gāma hyā mmānna Xuua.

21 Pε nūnā rā Herodías bi dīnī ha di japrā Xuua nūnā səi. Mī zøhrā pa bī nsännigo rā Herodes. Bi zonhyø mmīst'abiui ngue bi 'yørpābī rā nts'ihmε. Gātho yø hmu yø soldado, gā bi zofo. Nup'ə ja rā häi Galilea, gātho'ə yø ja'i hnu mansu p'ə ja yø hnīnī, gā bi zofo.

22 Nūnā rá t'ixu rā Herodías, bi yarbu 'bəhyø ja'i xi petra Herodes ngue sännigo, bī məhrā hnēi p'əya. Rā Herodes co gātho yø ja'i bi ho te øtrā hmute. Janangue bi 'yεmbrā hmute rā Herodes: “Nu'mø temā cosa gui 'yāqui, nūgā gā 'da'i”, bi 'yεmbī.

23 Rā Herodes bi 'yεxā ntestigo Oja ngue majuanī di unna hmute'a te gāma cosa dā 'yāpi, mādague'a di un made'a te gā pets'i.

24 Rā hmute p'əya, hīnga 'bexpi xifi te 'be'a nne dā 'yāpi. Sinoque 'be bá ännā mamá. Bi 'yεmbī: “Ague mamá, ζtenī 'be'a gā ädi?” Nu'a rá mamá rā hmute p'əya, bi 'yεmbī: “Dāmī 'yāpya ngue di 'da'i rá ya rā Xuua mī øtrā nxixya”, bi 'yεmbī.

25 Nu'a rā hmute p'əya, bī menguī, i ma mbo, ngue bá εmbrā dast'abi: “Nu'a rá ya rā Xuua mī øtrā nxixya ya, dāmī 'daqui, di o n'na rā mohi”, bi 'yεmbī.

26 Mī zā mī 'yøde te 'be'a t'äpra dast'abi, māmbi

dudrá mm̄ai. Pɛ ya x̄i mā ngue di un̄na hm̄ute'a te da 'yäpi. Yø ja'̄i 'b̄up'u ha m̄i 'b̄ai, gä xi 'yøde te x̄i mā. B̄i m̄anda p'uya ngue bi t'un̄na hm̄ute'a te ädi.

27-28 Bi 'yɛt'a n'na r̄a soldado da h̄ejpa r̄a ya r̄a Xuua p'u ja r̄a f̄adi p'uya. Bá jät'a n'na r̄a mohi, bi t'un̄na hm̄ute. R̄a hm̄ute p'uya, bi d̄äprá mamá'a r̄a ya bi t'un̄ni.

29 M̄i bahyø xädi r̄a Xuua ngue ya bi du, b̄i ma bá hannba r̄a do'yo r̄a ánima ngue bi 'yägüi.

Rə Jesús bi 'yøt'e ngue b̄i ns̄ihmɛ c̄ut'a mahuaḥi ma'yoh̄u.

30 M̄ambá pengyø xädi r̄a Jesús ngue bá man̄na hya p'u ja yø hn̄ini, bi d̄äpra güenda te xi 'yøt'e, bi d̄äpra güenda temā hya x̄i nx̄ännbate.

31 Nu'u yø pa'u, n̄i ma n̄i 'yɛhyø ja'̄i p'u 'b̄ahra Jesús. N̄una r̄a Jesús co 'nɛhyø xädi, n̄i x̄ingra hm̄ɛ da mbongui r̄a ora da zi. Jan̄angue bi 'yɛmbyø xädi:

—A nuyá, ma ḡa mm̄ähä p'u h̄injo'o yø ja'̄i ya, n'namhmā ḡa ns̄ayah̄u zits'u.

32 Bi ȳrb̄u ja n'na r̄a barco r̄a Jesús conyø xädi, i map'u h̄injongui 'b̄ai.

33 X̄angu yø ja'̄i b̄i nu 'mø m̄i ma r̄a barco, pɛ pad̄i te'o n̄i op'u ja r̄a barco. B̄i ma yø ja'̄i p'uya, n̄i n'yoguatho, bi d̄enna nenzabi. Nup'u ja yø hn̄ini thohyø ja'̄i, i tɛr'm̄i'da yø ja'̄i, mandøngurb̄u n̄i ma yø ja'̄i. M'mɛt'o bi zønyø ja'̄i p'u ha ja ngue da zønna barco.

34 M̄i zøhra barco bá o r̄a Jesús, bi bøn̄i. Pɛ ya mandøngu dyø ja'̄i 'b̄up'u. Bi huɛjp̄uya, porque yø ja'̄i 'b̄ai tengutho yø dɛ'yo 'mø h̄injo'o to da mädi, njarb̄atho. Jan̄angue ndø ya'atho r̄a ora bi x̄ännbabi r̄a hya yø ja'̄i r̄a Jesús.

35 Ya n̄i ma d̄i nde p'ɥaya, bi guatyø xädi rā Jesús, bi 'yɛmb̄i:

—Ya b̄i nde, 'nɛ n̄uua dí 'b̄ahm̄a rā d̄apo ua.

36 D̄am̄i 'yɛhyø ja'̄i, n'namh̄m̄a d̄a map'ɥa b̄i ja yø hn̄ini, d̄a d̄änse rā hm̄ɛ d̄a zi.

37 Bi 'yɛmbyø xädi rā Jesús:

—D̄am̄i unhn̄a rā hm̄ɛ d̄a zi yø ja'̄i —bi 'yɛmb̄i.

N̄u'ɥ yø xädi p'ɥaya, bi 'yɛmb̄i:

—¿Har̄a gue ḡa h̄ah̄u'a yo ciento m̄a pa rā nzäbi ngue ḡa tämph̄a rā hm̄ɛ d̄a zi yø ja'̄i 'b̄ucua? —bi 'yɛmb̄i.

38 Mah̄ømbi 'yɛmbyø xädi rā Jesús:

—D̄am̄i n̄u hanḡu yø th̄uhm̄ɛ guí h̄ah̄u.

N̄u'ɥ yø xädi p'ɥaya, b̄i n̄u hanḡu yø th̄uhm̄ɛ h̄a. Bi 'yɛmb̄aya:

—Ja ua c̄at'a yø th̄uhm̄ɛ 'nɛ yoho yø h̄ua.

39 Rā Jesús bi 'yɛmbyø xädi yaui:

—D̄am̄i xihm̄a yø ja'̄i d̄a m̄icua ja rā 'batha. D̄a 'yøtyø zim̄undo p'ɥa d̄a m̄i.

40 B̄i m̄ihyø ja'̄i p'ɥaya ngue d̄i ns̄ihm̄ɛ. Yø ciento n̄ja'̄i p'ɥa b̄i m̄i i'da, yø yote m̄a'det'a n̄ja'̄i p'ɥa b̄i m̄i i'da.

41 Rā Jesús bi h̄yan'ɥ c̄at'a yø th̄uhm̄ɛ 'nɛ'ɥ yoho yø h̄ua. Bi h̄yanm̄a h̄ɛts'̄i p'ɥaya, bi ja m̄amm̄adi Oja. Bi x̄enyø th̄uhm̄ɛ p'ɥaya, bi unyø xädi ngue di 'darp̄abi yø ja'̄i. D̄a guehyø h̄ua bi dat'̄i.

42 B̄i ns̄ihm̄ɛ x̄anho yø ja'̄i, ḡa b̄i n̄niya.

43 M̄i juate rā ts'̄ihm̄ɛ yø ja'̄i p'ɥaya, n̄u'ɥ yø xädi rā Jesús bi peti 'de'm̄ayo canasta yø th̄uhm̄ɛ bi bongūi. Xquet'a b̄i m̄es'yø h̄ua bi bongūi.

44 N̄u'ɥ yø ja'̄i b̄i ns̄ihm̄ɛ'a rā ora'a, c̄at'a mah̄uaḥi m̄a'yoh̄a b̄i ns̄ihm̄ɛ.

Nī 'yo māxøts'e rā dehe rā Jesús.

45 Mēnte ɛhyø ja'i rā Jesús, bi xihyø xädi ngue di m'met'o da 'yo rā barco, di ma man'na nguadi rā zabi ha bí ja rā hnini Betsaida.

46 Mī juadi bi 'yɛhyø ja'i rā Jesús, bi map'ɥ bí ja rā nyuni ngue bá mat'Oja.

47 Mī nxui p'ɥya, ya bí 'yo māde rā zabi rā barco ni o yø xädi, pɛ rā Jesús bi 'bɥsɛ p'ɥ bí ja rā nyuni.

48 Bi bahra Jesús ngue hangu pɛfi di 'yonna barco'ɥ yø xädi, pɛ hinguí sã da thogui, porque rā ndahí di cots'i. Mī zɥ'i hyu xudi p'ɥya, bi map'ɥ bí 'bɥhyø xädi rā Jesús, ni 'yo māxøts'e rā dehe. Bi ne ngue xta nuits'i.

49 Pɛ mī hyandyø xädi ngue mmap'ɥ ni 'yo māxøts'e rā dehe. Nu'ɥ yø xädi rā Jesús bi 'yɛna ngue rā ndahí i nnu. Bi mɥhra mafi p'ɥya ngue su.

50 Gä bi hyandi, pɛ gä bi nsu. Pɛ rā Jesús 'bexpi zofo, bi 'yɛmbi:

—Go guecã, 'yoguí suɥɥ —bi 'yɛmbi.

51 Mī yɥrbɥ ja rā barco mī o yø xädi rā Jesús, 'bexpi nsäya rā ndahí. Mī nu yø xädi'a te bi 'yøt'e, man'natho bi nsu.

52 Madague'a xi nu yø xädi'ɥ yø milagro xi 'yøtra Jesús, ngue bi xandyø thuhmɛ bi zi yø ja'i, pɛ hinguí 'yo yø mmɥi te'o na rā Jesús.

Nup'ɥ ja rā häi Genesaret bi 'yøthe yø dārquɛhi rā Jesús.

53 Mī zøn'a nenthe ja rā häi Genesaret, bi dat'yø barco 'mø mī bønī.

54 Høntho bi bønna barco rā Jesús, 'bexpi bahyø ja'i mī 'bɥp'ɥ ngue te'o.

55 Bi ma yø ja'i p'uya, bi 'yonnbabi mi'da yø ja'i ngue da εhε. Xifi ngue da tu yø dārquεhi da oxyø fidi, da zøp'ε 'bahra Jesús.

56 Hønnbε bi zä sønna Jesús, sømp'ε ja yø hnini, sømp'ε ja yø ngunhui, hønnbε ts'ε hapε søni, bi njεqui yø dārquεhi ngue 'bop'ε ja yø caye, t'äpra mate ra Jesús squerangue rá nyaní rá he da dārpabi yø dārquεhi. 'Be xi sä ha εmbi.

7

Ja 'da yø costumbre xä nzänse yø ja'i hingui nnu manho ra Jesús.

1 Nuya 'da yø fariseo 'nεhyø xännbate ngue ra ley ngue yø mmεngu Jerusalén bi guarbε 'bahra Jesús ngue di nyai.

2 Bi mbøcue 'mø mi nu te øt'i'da yø xädi ra Jesús, ngue hingui xε'yε hante di nsihmε, ngue da mecra ts'oqui n'youi yø 'yε.

3 Nuya yø fariseo 'nε gätho mi'da yø judío, i øtyø costumbre xä nzänyø ndiua. Zant'a xε'yε hante di nsihmε.

4 Nu'mø bá pengä täi xquet'a xε'yε, porque εna ngue pecra ts'oqui ja yø 'yε. Xangu mi'da yø costumbre øt'e, xεtyø ts'øye, xεtyø mohi, punnbi da dätra häi. 'Nεhyø t'ots'i nts'ihmε pet'e.

5 Mi zä mi nürpi te øtyø xädi ra Jesús ngue hingui øt'e tengutho ga 'yo, bi mbøcue p'uya, bi 'yørpa ra nt'änni ra Jesús, bi 'yεmbi:

—¿Hanja ni xädi ngue festho ra hya bi zogahε yø ndiua? Porque hingui pecra ts'oqui ja yø 'yε, ngue di nxε'yε hante di nsihmε.

6 Mi dahra Jesús, bi 'yεmbi:

—Nī xirb_u guí ɛnā ngue guí ɛc'ɛih_u Oja. Go guí ɔth_u nā rā hyā bi 'yotrā pɔngahya Isaiás ngue bi 'yɛn'Oja: “Nūya yø ja'i 'bɛcua, nu'mø bi nya, xøgue ɛnā majuanī ngue nnu mansugui. Pɛ himma juanī ngue yø mm̄i ga ndannegui.

⁷ Ya h̄inte nī bɔntho ngue thannegui yø ja'i. Nu te gāma hyā xānnbate, xāngu yø hyā xā nzānsɛ ngue ɛmbi dī manda Oja”, ngunā bi man'Oja.

⁸ Nu'ah_u, guí fɛsthoh_u yø hyā dī manda Oja ngue go gadi ja ndum̄m̄i guí ɔth_u yø costumbre bi zohyø ndiua. Porque xāngu yø costumbre guí ɔth_u, tengū yø ts'øye 'nɛhyø mohi guí xath_u, punnbi dā dātrā hāi.

⁹ Go xcá 'yemhm_u n'na nguadi ya yø hyā dī manda Oja ngue go guí ɔth_u yø costumbre bi zohyø ndiua.

¹⁰ Nunā rā Moisés bi xihyø ja'i te 'be'a ja ngue dā 'yøt'e, bi 'yɛmbi: “Dami sū nī papá, dami sū nī mamá”. Bi xi man'na rā hyā p'uya, bi 'yɛmbi: “Nu rā ja'i dā zanná papá, ogue dā zanná mamá, i ja ngue dī njaprā castigo 'nɛ dā tho”, bi 'yɛmbyø ja'i.

¹¹ Pɛ ya xcá xānnbah_u yø ja'i, ngue rā ja'i dā zā dā 'yɛmbrá papá ogue rá mamá: “Nugā papá, nugā mamá, ya h̄inda zā ga 'da'i te guí siui ya. Porque nu te gā dí pɛts'i, guehna Oja dadi unni”.

¹² Nu'mø ngunā rā hyā bi manna ja'i p'uya, ya h̄in gadi japh_u di jammansu rá papá ogue rá mamá rā ja'i.

¹³ Xāngu mi'da yø hyā jap'ua h̄inguí ɔth_u, tengutho ya yø hyā dí xi'ah_u ya. Nu'mø ngunā guí ɔth_u p'uya, ya guí ɔth_u ngue h̄inte dī muui ya yø hyā dī manda Oja p'uya, ngue guí ɛmh_u go ja ts'editho guí 'yøth_u ya yø costumbre bi zohyø

ndiua.

Nu te si ra ja'i hinga gue'a di ts'onbá rá n'yomfɛni ra ja'i'a.

¹⁴ Bi zonhyø ja'i ra Jesús, bi 'yɛmbi:

—Dami 'yøhmɔ xanho ya yø hya ga mmangä ya. Dami 'yɛt'ammaihɔ.

¹⁵ Nu ra ja'i øtra ts'oqui, hinga gue'a te si ra ja'i ga 'yøtra ts'oqui. Nu'a ga 'yøtra ts'oqui ra ja'i, gue'a ra ts'omhya pønná ne ra ja'i'a.

¹⁶ Di nja ni gu ngue gui 'yøhmɔ na ra hya dí mmangä ya —bi 'yɛmbi.

¹⁷ Mi ma yø ja'i p'uya, bi zop'ɔ ra Jesús. Nuna ra Jesús bi map'ɔ ja ra ngu säya. Nuya yø xädi p'uya, bi 'yäpi ngue dá xifi te ga mbønya yø hya ja juadi bi ma.

¹⁸ Ra Jesús bi 'yɛmbyø xädi:

—¿Ua xquet'a hinguí tinni mmaihɔ hanja ya yø hya dí mmangä 'mø? ¿Ua hinguí pahmɔ na ra hya dá mangä ngue nu te si ra ja'i, hinga gue'a ra ts'oqui'a?

¹⁹ Porque nu'a te gä si ra ja'i, hñdi nuansui rá n'yomfɛni ra ja'i'a, sinoque rá mmái ra ja'i ni ma'a te si, pɛ pigui te si ra ja'i.

Ngue nguna ra hya bi manna Jesús, di nɛqui xanho ngue nu'a te gä si ra ja'i, bi 'yøt'e ngue gä xanho ngue dá ts'i.

²⁰ Ra Jesús bi sigue bi 'yɛmbyø ja'i:

—Nu ra ja'i ngue øtra ts'oqui, mbo rá n'yomfɛni ní 'yɛhra ts'oqui.

²¹ Porque mbo rá n'yomfɛni ra ja'i bi mihra ts'o n'yomfɛni, tengü ra n'yots'om'mäi, ra nthote,

22 rá mfɛ, rá nts'o, rá fɛhni, rá 'yøt'its'oqui, rá zɛya, rá zate, rá n'yɛts'i, rá m'mɛmmɛi, da gue'a so rá mmɛi ngue da hyannba rá mmɛti rá mmic'ɛiui.

23 Gátho ya yø nts'o ya, mbo rá n'yomfɛni rá ja'i ní 'yɛhɛ. Guehya di ts'onna ja'i ya.

Nu'a n'na rá xisu hingra judío bi 'yäpra mate rá Jesús ngue da mäts'i.

24 Mí bømp'u mí 'bøhra Jesús, i map'u ja n'na rá häi ja rá hnini Tiro conna hnini Sidón. Nup'u ja rá ngu bi nsäya, hinguí nnepe to xta mbadí ngue 'bøp'u. Pɛ himbi zä bi n'yaní.

25 Nu'a rá hnini'a, mí 'bøp'u n'na rá hmute mí n'youi rá ts'onthi. Mí 'yøhrá mamá rá hmute ngue 'bøp'u rá Jesús. Bì ma rá xisu p'u 'bøhra Jesús, bì ndantyoħmu p'u 'bäi.

26 Pɛ hingra judío na rá xisu, porque rá mmɛngu p'u ja rá häi Sirofenicia. Bi 'yäpra mate rá Jesús ngue da 'yøthebi rá t'ixu n'youi rá ts'onthi.

27 Pɛ rá Jesús bi 'yɛmbi:

—Nugä, gue'u yø judío ja ts'edi ga fäts'i. A nuyá, nu'mø 'bet'o go ga fäxa'i, ya satho 'mø da thanba rá hmɛ yø basi, ngue yø fo'yo di t'unni —bi 'yɛmbi.

28 Rá xisu p'uya, bi 'yɛmbi:

—Ahá, grá Hmu, gue'a guí mma. Pɛ nu'u yø fo'yo, guerp'u 'bimɛxa sihmɛ'u. I jo yø xɛmhɛ hɛhyø basi p'u sihmɛ.

29 Rá Jesús bi 'yɛmbra xisu:

—Xanho te guí mma. Ní ma ní ngu ya, nu ní t'ixu n'youi rá ts'onthi, ya bi zä.

30 Rá xisu p'uya, bí mengui, i ma rá ngu. Mí zønná ngu p'uya, nu'a rá t'ixu mí n'youi rá ts'onthi ya hup'u ja rá t'ots'i, ya xi zä te mí hɛmbi.

Ra Jesús bi 'yøthe n'na ra n'yoh_u ngue m_i gogu 'n_ε m_i c'üne.

³¹ M_i 'danyø pa p'uya, bi bømp'u m_i 'buhra Jesús, i map'u ja ra zabi Galilea. I nthop'u ja ra hnini Sidón, i mpa p'u ja ra häi Decápolis.

³² Nup'u ja ra häi Decápolis m_i zømp'u ra Jesús, bá ts'innbabi n'na ra n'yoh_u ngue ra gogu 'n_ε ra c'üne. Bi t'äpra mate ngue bi japyø 'yε p'u ja rá ya ngue da zä te h_εmbi.

³³ Nuna ra Jesús bi zica n'nani na ra n'yoh_u, bi carpa yø saha p'u ja yø gu. Bi pohrá saha conná jini ngue bi därpa rá jani.

³⁴ Bi hyanma h_εts'i p'uya, bi 'y_εn'a n'na ra jats'i. Bi 'y_εmbra därqu_εhi p'uya:

—Efata —bi 'y_εmbi.

Nuna ra hya bi ma, i nne da ma ngue _εna: “Da xohni ne, da xohni gu”.

³⁵ Nu'a ra ora'a, nuna ra n'yoh_u m_i gogu bi 'yøde xanho ra hya, 'n_ε bi zä bi nya xanho.

³⁶ P_ε ra Jesús bi xihyø ja'i ngue hinjonda xifi te bi nurpi bi 'yøt'e. P_ε _εna man'na ngue di hejpabi yø ja'i ngue hinte da ma, i mmanyø ja'i p'u ni ma'a te xi nurpi xi øtra Jesús.

³⁷ Nu to gä bi 'yøde te bi nja, gä di 'yødyø ja'i, di n'y_εmbi:

—Gä xanho te øt'e. Porque øt'e ngue øhra hya yø gogu, 'n_ε di japi ngue ya xanho yø gone.

8

Ra Jesús bi 'u_in'i goho mahua_hi ma'yoh_u.

1 Man'na rā pa p'uya, xandøngu yø ja'i bi mpeti p'ua 'buhra Jesús. Ya hin'yu te da zi yø ja'i, ya bi hyätyø nzedi. Bi zonhyø xädi rā Jesús, bi 'yembī:

2 —Dadi huεcä yø ja'i 'bucua, porque ya rá hyu pa 'daua dí 'yohua ya. Dí pa'a njuani ngue ya hin'yu te da zi yø ja'i.

3 Nu'mø ga etyø ja'i ngue da ma yø ngu, 'nε hingui sihmε, da güembu ja rā 'yu. Porque yap'ua yø ngu 'da yø ja'i.

4 Nu'ua yø xädi bi 'yembī:

—Pε çharu go ga hannbahua te da zi ya yø ja'i 'bucua? A nuua dí 'buhua, rā dapo ua.

5 Bi 'yänyø xädi rā Jesús, bi 'yembī:

—çHangu yø thuhmε guí hahu 'mø?

Nu'ua yø xädi p'uya, bi 'yembī:

—Høndi yoto yø thuhmε ja ua.

6 Bi manda rā Jesús ngue bi mihyø ja'i. Bi hyan'ua yoto yø thuhmε p'uya, bi ja mammađi Oja. Bi xenyø thuhmε p'uya, bi unyø xädi ngue di 'darpa yø ja'i da zi.

7 Xquet'a mi ha zihangu yø hua. Rā Jesús bi ja mammađi Oja. Bi unyø xädi p'uya, ngue di 'darpa yø ja'i da za.

8-9 Nu'ua yø ja'i bi nsihmε, goho mahuahī ma'yohua. Pε gā bi nniya. Mi juate rā ts'ihmε yø ja'i, nu'ua yø xädi rā Jesús bi peti yoto canasta yø thuhmε bi bongui. 'Bexque'a bi n'yεhmi yø ja'i rā Jesús ngue bi ma.

10 Bi yarbu ja rā barco p'uya, co 'nεhyø xädi, i map'ua ja rā häi Dalmanuta.

Yø fariseo bi xihra Jesús ngue nne da nup'ua da yøt'a n'na rā milagro.

11 Ngu i zøhra Jesús, nuya yø fariseo bi ma bá sãmhyā ra Jesús. Di 'bēpi da 'yøt'a n'na ra milagro nū mahēts'i para ngue di nēqui ngue rá m'mēhni Oja ra Jesús.

12 Bi ngasra Jesús, bi 'yēmbi:

—Høndyø milagro guí nne guí nnuhū di nja. Pē nugā dí xi'ahū ngue hīn temā milagro gā øt'ä guí nnuhū —bi 'yēmbi.

13 Bi zop'ū yø ja'i p'uya, bi yarbū ja n'na ra barco conyø xädi, i ma mañ'na nguadi ra zabi.

Ra Jesús bi xihyø xädi ngue di mfädi xanho, hīnda dennā hyā xänbāte yø fariseo, da guehra Herodes.

14 Nu'ū yø xädi ra Jesús xi pumbēni ra thūhmē xtā hyats'i da zi. Hōnda n'na ra thūhmē mī hap'ū ja ra barco.

15 Ra Jesús bi 'yēmbi yø xädi:

—Damī mfähmū ya, mamī sihū'a ra íxi di unyø fariseo da guehra Herodes.

16 Di n'yēmbi n'na ngu n'na'ū yø xädi p'uya:

—Rá nzequi xicū ya ngue hīnxtā hā ra thūhmē gā sihū.

17 Mī bahra Jesús te di nxihyø xädi, bi 'yēmbūya:

—Gue guí ēnā dí xi'ahū ngue hīnxcuā hā ra thūhmē guí sihū. ¿Ua hīnguī 'yo nī mmāihū nā ra hyā dí mmāngā 'mø? Rá nzequi mā'bēdi nī mmāihū 'mø.

18 Guí nnuhū te dí øt'ä, pē tengutho 'mø ngue hīnte gdí nnuhū. Guí øhmū yø hyā dí mmāngā, pē tengutho 'mø hīn temā hyā gdí øhmū. ¿Ua hīnguī mbēmhmū'a te guí nnuhū p'ū ha nnā mähä?

19 Xi'mø rā pa mā xengä'ᵛ cāt'a yø thūhmε ngue bi zi cāt'a māhuāhī mā'yohᵛ, ζnjammī canasta yø thūhmε bi bonguī?

Nū'ᵛ yø xādi p'ᵛya, bi 'yεmbī:

—'De'mā yo canasta yø thūhmε bi bonguī.

20 —Xi'mø mā xengä'ᵛ yoto nthūhmε ngue bi zi goho māhuāhī mā'yohᵛ, ζnjammī canasta yø thūhmε bi bonguī? —bi 'yεmbī.

Yø xādi p'ᵛya, bi 'yεmbī:

—Yoto canasta yø thūhmε bi bonguī.

21 Rā Jesús bi 'yεmbī māhøn'a p'ᵛya:

—Pε ζhanja ngue hīngui 'yo nī mmuihᵛ ya yø hya dī mmangä 'mø?

Nū'ᵛ ja rā hnīnī Betsaida, ja bi 'yøthe p'ᵛ n'na rā xādä rā Jesús.

22 Mī zømp'ᵛ ja rā hnīnī Betsaida rā Jesús, bá ts'innbābī n'na rā xādä. Bi t'äpra mate dā 'yøthe.

23 Rā Jesús bi bennbābī rá 'yε rā xādä, bi zixā nenīhnī. Nū'ᵛ bi zøni, bi zorpa yø dā. Bi dospa maxøts'e yø dā p'ᵛya, bi 'yεmbī:

—ζUa guī hεtī zits'ᵛ ya?

24 Nū'a rā xādä p'ᵛya, bī nhanni, bi 'yεmp'ᵛya:

—Dí hεtyø ja'ī ngue 'yo, pε εntho rā 'bānza p'ᵛ nnā hεtī, porque di hmar'mā dā —bi 'yεmbī.

25 Māhømbi dospa yø dā p'ᵛya. Nū'a rā n'yohᵛ mī xādä, bi japi ngue di za di hεtī p'ᵛ hεtī. Bī nzø xāho yø dā p'ᵛya, handī yap'ᵛtho.

26 Rā Jesús bi 'yεmbī:

—Nī ma nī ngu ya, 'yo 'be gui 'yo ua ja rā hnīnī ngue gui xihyø ja'ī te dā øt'a'ī.

Bī manñā Bedu ngue rā Jesús, gue'a rā Cristo'a.

27 M'mefa p'uya, bi me yø xädi rə Jesús. Nup'u ja'a rə hnini Cesarea ngue Filipos, mathet'i ja yø hnini, ja bi ma da 'yop'u rə Jesús. Nup'u ja rə 'yu p'uya, bi 'yānyø xädi, bi 'yεmbi:

—¿Te'ogä p'u ga mbεnyø ja'i ya'mø? —bi 'yεmbi.

28 Nu'u yø xädi p'uya bi 'yεmbi:

—'Bə i'da yø ja'i εmbi ngue gue'e grá Xuua gmi øtra nxixya. Mi'da yø ja'i p'uya, εmbi ngue gue'e grá Elías. Mi'da p'uya, εmbi ngue 'bui toni pøngahya Oja.

29 Rə Jesús mahømbi 'yεmbyø xädi:

—Xi'ahə p'uya, ¿te'ogä p'u gni bεmhmu ngue guecä?

Rə Bedu p'uya bi 'yεmbi:

—Nu'i, gue'e grá Cristo, bá εxa'i Oja ngue gui ndast'abi —bi 'yεmbi.

30 Rə Jesús mahømbi 'yεmbi:

—A nuyá, 'yo to gui xifi te'ogä ya —bi 'yεmbi.

Rə Jesús bi ma ngue da tho, 'nε bi ma ngue di bεnnate.

31 Rə Jesús bi xihyø xädi, bi 'yεmbi:

—Nu rə N'yohə bí 'yε mahets'i, da 'yεmmei da ma ma'uni. Nu'u yø n'yohə 'bet'o p'u ja rə nija da zui, da guehyø hmu yø mmäcja 'nεhyø xännbate ngue rə ley, gä da zui 'nε da hyo. Pε rá hyu pa p'uya, di bεnnate —bi 'yεmbi.

32 Nguna rə hya bi manna Jesús, bi xifi xanho yø xädi hanja'a te da thogui. Janangue rə Bedu bi zica n'nanni rə Jesús, bi xifi ngue da hyoni ha di mpommj rə ndate.

33 Pε rə Jesús mi 'yøde te sifi, bi 'bärbuya ngue herhmi'da yø xädi. Bi zahra Bedu p'uya, bi 'yεmbi:

—Dami 'uegue, rá mɛfi'i rá zithu. Porque hinga gue'a rá ts'anni Oja so ni mm̄ai di nja, sinoque gue'a yø hyasɛ yø ja'i i so ni mm̄ai di nja —bi 'yɛmbi.

Ra Jesús bi xihyø xädi ngue h̄injam'mø da gohyø mm̄ai'a ga 'yɛc'ei.

³⁴ Bi zonhyø xädi rá Jesús, da gue hmi'da yø ja'i. Bi 'yɛmbi:

—Nu to nne da dɛnngui, h̄ingui sä da zänse te da n'yo. H̄inha di gohrá mm̄ai, madague'a da thop'u ja ra pont'i.

³⁵ Nu rá ja'i da 'uegue ngue su da tho, guehna rá ja'i di m'mɛhrá te na. Pɛ nu rá ja'i h̄ingui cohrá mm̄ai'a ga 'yɛc'eigui, madague'a da tho conná ngueque 'nɛ conná nguehra hoga 'da'yo hya, guehna rá ja'i di nyanná te na.

³⁶ Porque h̄inte da dahra ja'i, madague'a da 'yøt'e ngue rá m̄m̄eti gä rá ximh̄ai, 'nɛ di m'mɛhrá te.

³⁷ Ni xinda hangu rá m̄enyu da gutra ja'i, h̄inda zä da yanná te.

³⁸ A nuya yø ja'i ngue yø 'yøt'its'oqui ngue h̄ingui ørpa masu Oja, guehya da den'nathoh̄u ngue gui ɛc'eih̄u ma hyagä ya. A nuyá, nu rá ja'i ngue pɛsrá sä conná ngueque, oque pɛsrá sä conná nguehra hya dí xänbate, xquet'a da 'yɛhra pa ngue nugui drá N'yoh̄u dá ɛ mahɛts'i, xquet'a ga pɛs'ma sä conná ngue'u to di jagb̄u. Guehna rá pa ga ma pengui conná ts'ɛdi Oja, ga ma n'yo'be yø maca anxɛ Oja.

9

¹ Nuna rá Jesús mahømbi 'yɛmbyø ja'i:

—Majuanī dí xi'ah̄a ngue n̄ya 'da 'b̄ucua ya, h̄inda d̄u, asta gue'mø d̄a n̄u ngue d̄a hya r̄a ts'edi Oja d̄i m̄anda ua.

B̄i mp̄ä'a te gui n̄equi r̄a Jesús.

² M̄i tho'a n'nato mā pa, n̄una r̄a Jesús bi zixra B̄edu, r̄a Jacobo, r̄a Xuua. B̄i m̄ep'̄u b̄i ja n'na r̄a nyun̄i x̄anh̄ɛts'i ngue d̄i m'm̄ase. Ja bá n̄up'̄u yø x̄adi ngue b̄i mp̄ä'a gui n̄equi r̄a Jesús.

³ N̄u rá he, di yoxn̄i, x̄and̄ønt'axi bi gohi. H̄injo'o n'na r̄a men̄i ua ja r̄a x̄imhäi d̄a z̄ä d̄a menna ulu tenḡu ḡa nt'axi bi gohr̄a he r̄a Jesús.

⁴ B̄i n̄u yø x̄adi p'̄uya ngue 'b̄äp'̄u r̄a Elías conna Moisés ngue yaui r̄a Jesús.

⁵ Rā B̄edu bi 'ȳembra Jesús:

—Ague gr̄a x̄ännb̄ate, ya x̄anho ngue dí 'b̄ahm̄a ua. Ma ḡa hoc̄ahe hyu yø t'ann̄igu, n'na'i, n'na r̄a Moisés, n'na r̄a Elías —bi 'ȳemb̄i.

⁶ Nguna r̄a hya bi xifi, porque r̄a B̄edu co 'n̄ɛ'̄u yø amigo, ɛmm̄ɛi b̄i nsu, asta h̄ingui mb̄eni ha ḡa m̄man'a r̄a hya b̄i mā.

⁷ 'Bexque'a r̄a ora'a p'̄uya, bi go'mra gui p'̄u m̄i 'b̄ai. Bi 'yø p'̄uya ngue n̄up'̄u ja r̄a gui ja bá nyap'̄u Oja, bi 'ȳena:

—N̄una 'b̄ucua ya, guehna mā Ts'unt'̄u dad̄i mad̄i. N̄uya yø hya d̄a m̄anna ya, dam̄i 'ȳɛt'amm̄ih̄a —bi 'ȳemb̄i.

⁸ M̄i hȳɛtyø x̄adi p'̄uya, ya h̄injongui 'b̄äp'̄u'̄u yoho yø n'yoh̄a xi n̄u. Ya 'b̄äɛ p'̄u r̄a Jesús.

⁹ Ya bá 'yo ngue n̄i gap'̄u ja r̄a nguani p'̄uya. Rā Jesús bi 'ȳembyø x̄adi:

—'Yo to gui xifi te gá nūui ya, asta gue'mø bi hñu ra N'yohu bí 'yε mahεts'i ngue di bεnnate —bi 'yεmbi.

¹⁰ Nū'u yø xädi ra Jesús, nū'u yø hya bi xifi hont'a mbεn'a, pε hinjombi xifi te bi nū. Sinoque di nyänsε'u yø xädi te 'bε'a ga mbønna ra hya bi manna Jesús ngue εna di bεnnate.

Bi manna Jesús ngue ra Elías ya bá εhε bi xihyø ja'i ngue di nsä, porque ya bá εp'u ra Cristo.

¹¹ Nūya yø xädi ra Jesús bi 'yännbu ja ra 'yu, bi 'yεmbi:

—¿Hanja na ra hya mmanyø xännbate ngue ra ley, εmbi ngue jatho da 'bet'o ra Elías hante ngue da εhra Cristo?

¹² Mi dahra Jesús, bi 'yεmbi:

—Majuani ngue ra Elías i jatho ngue rá mūditho da εhε da xihyø ja'i ngue di nsä. Pε dami bεmhm ra hya mmamp'u ja ra Maça Libro ngue te da thohra N'yohu bí 'yε mahεts'i. I mmamp'u ngue da zä ra n'u, da zhyø ja'i.

¹³ Pε dami pahmu ya ngue nuna t'εmbi ra Elías, ya bá εhε. Ya bi nja tengutho ra hya mmamp'u ja ra Maça Libro ngue di nja. Porque nū hangū ra n'u bi ne da japyø ja'i, gä bi nja.

Ra Jesús bi 'yøthe n'na nc'ei mi n'youi ra ts'onthi.

¹⁴ Nū'mø ni ma da zøp'u mi 'bu hmi'da yø xädi p'uya, bi nū ngue nūya yø xännbate ngue ra ley di mäspabi yø xädi ngue di njun'mahyau. Xangu mi'da yø ja'i xi mpeti p'u 'bui.

¹⁵ Pε ra Jesús, εna ha bi 'yεtho, ja mi nū yø ja'i ya bi zøhø, bi ma yø ja'i p'uya ngue di zengua.

¹⁶ Ra Jesús bi 'yεmbyø xädi:

—¿Te 'bɛ'a gni njun'mahyah_u ya 'bucua?

17 Bá tha'a n'na nc'ɛi p'ɛ 'bɛhyø ja'i p'ɛya, bi 'yɛna:

—Ague grá xännbate, nuna ma ts'unt'ɛ 'bucua, n'youi ra ts'onthi asta di gonebi, xtá sigä ua ngue gui 'yøthets'ɛ.

18 Nu'mø bi g_u ra ts'onthi n'youi, ɛn'a häi 'nɛ sohyø fɛgui. Di gɛxyø ts'i, asta di 'yøts'e. Ya xtá xihni xädi ngue xta 'yøthets'ɛ, pɛ hinxä nzä xa 'yøthe.

19 Rá Jesús bi 'yɛmbi gätho yø ja'i 'bɛp'ɛ:

—¿Asta njam'mø da zønna pa gui 'yɛc'ɛigah_u? ¿Ua gui ɛna ngue hang_u ra pa ga set'ah_u? Bá si ua ra ts'unt'ɛ, ga øthegä —bi 'yɛmbi.

20 Bi zispabi p'ɛya. Nu'mø mi nu ra ts'onthi ra Jesús, bi g_u ra ts'onthi ra ts'unt'ɛ p'ɛya. Bi 'yɛn'ahäi asta di dann_i. 'Nɛ sohyø fɛgui.

21 Rá Jesús bi 'yɛmbra papá ra ts'unt'ɛ:

—¿Njamm_i pa nja p'ɛya?

M_i dahra n'yohu p'ɛya, bi 'yɛna:

—Ya njap'ɛ asta guerp'ɛ bá ngüɛ ra ts'unt'ɛ.

22 Nu'a ra ts'onthi n'youi, mø bi g_u, xangu yø nnidi ya ja ngue da hyo. I høt'a sibi, ogue hørbu ja ra dehe. Dam_i huɛga'be, fäxcä'be 'mø ngue da zä gui 'yøthets'ɛ.

23 Rá Jesús bi 'yɛmbi:

—¿Ua hingui ɛc'ɛigui? Nu ra ja'i ngue da 'yɛc'ɛigui, nu te gä man'ɛ hɛmbi, hinga hɛmbi ga øthe.

24 Nu'a rá papá ra ts'unt'ɛ p'ɛya, asta ra mafi ha i 'yɛna:

—Nugä dí ɛc'ɛi'i. Pɛ dam_i 'yøt'e ngue man'na ga ɛc'ɛi'i xanho.

25 Mi nu ra Jesús ngue gä ba εp'ua yø ja'i da zøp'ua 'bäi. Janangue bi xihra ts'onthi n'youi ra ts'unt'ua, bi 'yεmbi:

—Ague grá ts'onthi, gadi gogubi 'nε gadi gonebi ra ts'unt'ua 'bæcua. Nuya dí xi'i ngue dami hyep'ua ya. 'Yoni mantho güi pengui —bi 'yεmbi.

26 Nu'a ra ts'onthi p'uya, bi japra ts'unt'ua ngue xøgue ra mafi, asta päni. Ra ndussutho te ørpe. Bi 'yεn'ahäi 'mø mi hyep'ua. Xntho bi du. Gätho yø ja'i p'uya, di n'yεmbi:

—Bi du na cuø —bi 'yεna.

27 Pe ra Jesús bi bennbabi rá 'yε ra ts'unt'ua, mahotho i xots'i.

28 Ya 'bup'ua ja ra ngu ra Jesús. Nu'ua yø xädi p'uya, bi 'yεmbi:

—¿Hanja ngue hinxä nzä xtá øthegähe ra ts'unt'ua mi n'youi ra ts'onthi?

29 Mi dahra Jesús, bi 'yεmbi:

—Nuna tengu na ra ts'onthi mi n'youi ra ts'unt'ua, para ngue da hyep'ua ra ja'i n'youi, mahyonitho da mat'Oja ra ja'i, 'nε da 'yεtrá mmæi.

Mahømbi manna Jesús ngue da tho, pe bi ma ngue di bennate.

30 M'æfa p'uya, ra Jesús co 'nεhyø xädi bi map'ua ha mi 'bæi, i nthop'ua ja ra häi Galilea. Pe hingui nnepe xtä mbahyø ja'i hapæ di ma.

31 Porque bi xännbase yø xädi ra Jesús. Bi 'yεmbi:

—Nu ra N'yohæ bí 'yε mahets'i, da ma ma däpyø ja'i ngue da hyo. Nu'mø bi hyo p'uya, di bennate'a rá hyu pa.

³² Pε nu'ɥ yø xädi himbi dinyø mmæi na ra hya bi xifi. I su xta 'yänni te ga mbønya yø hya xi manna Jesús.

Ra Jesús bi xännba yø xädi ndana ma datho da hnu mansu.

³³ Mi zømp'ɥ ja ra hnini Capernaum, mi yarbu ja ra ngu säya. Ra Jesús bi 'yönyø xädi, bi 'yεmbi:

—¿Tema hya gadi nxihmɥ p'ɥ ja ra 'yu?

³⁴ Nu'ɥ yø xädi p'ɥya, hinjongui thadi. Porque xi njun'mahya p'ɥ ja ra 'yu ngue n'na ngu n'na nne ngue ma datho da hnu mansu.

³⁵ Janangue nup'ɥ bi mihra Jesús, bi peti ga 'de'ma yoho yø xädi, bi 'yεmbi:

—Nu'a nne di m'met'o ya ngue nu'ahɥ, jatho da 'yøtra 'befi ngue da mäxyø amigo, pegue hndi 'yets'i ngue te da 'yøt'e.

³⁶ Ra Jesús bi zohna n'na ra ts'unt'ɥ mi 'bäp'ɥ, bi 'bämbɥ made ha 'bæi. Bi guspɥya bi dets'i. Bi 'yεmbyø xädi p'ɥya:

³⁷ —Nu ra ja'i di ja mmansu n'na ra basi tengu na 'bæcua ya, guna da 'yøt'e porque pahra ja'i ngue nu te øt'e, gue'a di nnu manho ngue da 'yøt'a, εntho go di jammansu gra ja'i. Nu ra ja'i di ja mmansugui, hinga hængthogui di ja mmansugui, sinoque gue'a Oja bá penngui di ja mmansu.

Ra Jesús di hejpa yø xädi nuya sɥhyø ja'i nnønbabi rá thuhu 'mø øthe yø ja'i.

³⁸ Ra Xuua p'ɥya, bi 'yεmbrä Jesús:

—Ague grá xännbate, xta nugähe n'na nc'ei ngue nnøn'na ni thuhu ha ga 'yøthe yø ja'i n'youi yø ts'onthi. Pε xta hejpahe, porque hndi n'yohɥ p'ɥ nná mähä.

39 Pε rā Jesús bi 'yεmbi:

—'Yo gadi hejpa_h yø ja'i nnø_nnga ma_h thuh_h 'mø bi 'yøthe yø ja'i. Porque hinga høn_htho da_h nøn_nnga ma_h thuh_h rā ja'i, xinda_h ma_h da_h zangu_i.

40 Porque nuya yø ja'i hingu_i sac_hja, ma_h n'yoh_h ya.

41 Nuya yø ja'i da 'yøt'ah_h rā nho_h ngue i pa_di ngue guí tēnh_h rā Cristo, Oja_h da_h gut'i. Xquet'a ja rā nzābi rā ja'i, ma_hda_hgue'a n'na rā zi_h vasotho rā dehe di un_i.

Rā Jesús di japa nts'edi yø xādi ngue da zu da yøtra ts'oqui.

42 A nuyá, nu_h yø bas_i εc'εigu_i ndap_h bi zā, tengutho nā rā bas_i 'bucua ya, nu_h rā ja'i da japi ngue da_h hye_hgagui p_h yø bas_i εc'εigu_i, rā ndate castigo tøm_hra ja'i da thogui. Hante ngue da 'yøtra ts'oqui rā ja'i, man'na xan_hho ngue da t'enn_hja rā jathe rā ja'i, di ntharpa rá 'y_hga n'na rā njun_i ngue da_h g_hm_i.

43 Janangue nu'mø guí εnā ngue rá ts'oqui n_i 'yε p_h gá 'yøtra ts'oqui, dam_i hyejn_i 'yε, guí 'yεi. Man'na xan_hho ngue gará do'yε 'mø gá car_hb_h ha guí m'm_hhm_i Oja, hinda_h gue'a ngue di ja gā yoho n_i 'yε 'nε ngutho guí mma rā n_idu hap_h ja rā sibi di danzø para zan_htho.

44 Nup_h ja rā n_idu 'bahyø døn_hx_h hinha rá nze_hgui da zi'a n_i ngø. Rā sibi p_hya, hinjam'mø da huēt'i.

45 Nu'mø guí εnā ngue rá ts'oqui n_i gua p_h gá 'yøtra ts'oqui, dam_i hyequi, guí 'yεi. Man'na xan_hho ngue gará dogua 'mø gá car_hb_h ha guí m'm_hhm_i Oja, hinda_h gue'a ngue di ja gā yoho n_i gua 'nε ngutho guí mma rā n_idu hap_h ja rā sibi di danzø para zan_htho.

46 Nup'ua ja ra nidu 'buhyø dønxu hinha rá nzegui da zi'a ni ngø. Ra sibi p'uya, hijnjam'mø da huēt'i.

47 Nu'mø guí ɛnaŋ gue rá ts'oqui ni dä p'ua gá 'yøtra ts'oqui, dami hyahnj dä, gui 'yɛi. Man'na xanho gue da n'natho ni dä 'mø gá carbua ha gui m'mahmi Oja, hinda gue'a gue di ja gä yoho ni dä 'nɛ ngutho gui mma ra nidu.

48 Nup'ua ja ra nidu 'buhyø dønxu hinha rá nzegui da zi'a ni ngø. Ra sibi p'uya, hijnjam'mø da huēt'i.

49 Porque nu to gä da ma ra nidu, di nzø conna sibi.

50 Tengü ra u, xanho gue te di ma ma'ut'i. Pe nu'mø ya hingui u, ya hinte di muui. Xquet'a gui njathua p'uya, 'yo guí nnehua gue hinte dadi muui'a te gni 'yohua. 'Yo gadi njunt'i n'na ngu n'na'ahua.

10

Bi xänbä yø ja'i ra Jesús hin'ya ra nt'ɛdi di nxummi yø xisu.

1 Nunä ra Jesús mi 'bup'ua ja ra hnini Capernaum, pe bi ma i mpa p'ua ja ra häi Judea. Bi thogui i ma man'na nguadi ra dathe Jordán. Mandøngu dyø ja'i bi zømp'ua 'bui. Gä bi xänbä ra hya yø ja'i, tengutho xi 'yørbua ja yø hnini xi thogui.

2 Bi guat'i 'da yø fariseo p'ua 'buhra Jesús gue da 'yørpä yø nt'änni, porque honnbj ha di zædi gue hinda gue'a ra hya da ma. Bi 'yɛmbi:

—¿Ua ja ra nt'ɛdi gue di nxummi rá xisu n'na ra n'yohua, ua gue hin'na?

3 Mi dahra Jesús, bi 'yɛmbi:

—Xi ra ley bi 'yotra Moisés, ¿te 'be'a ma hya mmamp'ua?

4 Mi dahyø fariseo p'uya, bi 'yɛmbi:

—Nup'u ja ra ley bi 'yot'a, i mmamp'u ngue da zä da 'yøtra sɛcuä n'na ra n'yohu ngue di nxummi rá xisu.

⁵ Mi dahra Jesús, bi 'yɛmbi:

—Nuna ra Moisés bi unna nt'ɛdi ngue da nangra sɛcuä ngue ra nxuni, pɛ ngue mandø nnaxitho yø n'yomfɛmi yø ja'i, janangue bi njap'u.

⁶ Pɛ nup'u rá mædi hinga ngu'a ra hyä bá sännba Oja da 'yøtyø ja'i. Porque mmamp'u ja ra Maca Libro ngue nu'mø mambá nhohra ximhäi, Oja bi hocra n'yohu 'nɛ bi hocra xisu.

⁷ Janangue ra n'yohu sop'u rá papá, sop'u rá mamá ngue 'buhmi rá xisu.

⁸ Nuya yo nc'ɛi ya, di nne n'na ngu n'na, janangue ya hingui yo nc'ɛi, sinoque ɛntho n'na nc'ɛitho.

⁹ Janangue nuyá, nuya yo nc'ɛi bi pɛn'na Oja, hin'yu ra nt'ɛdi ngue to di xunnbabi.

¹⁰ Nup'u ja ra ngu p'uya, nuya yø xädi ra Jesús bi 'yänni te nne da manya yø hyä xi mä.

¹¹ Ra Jesús bi 'yɛmbi:

—Nu ra n'yohu di nxummi rá xisu, nu'mø hømbi nthatra n'yohu, da mɛ man'na ra xisu, ya ra ts'oqui øtra n'yohu.

¹² A nu ra xisu di nxummi rá ndø, 'nɛ høndi nthatui man'na ra n'yohu, ya ra ts'oqui øtra xisu.

Bi xi Oja ra Jesús ngue di japyø basi.

¹³ Bi zixyø basi yø ja'i p'u 'buhra Jesús, i nnepyø ja'i ngue da dospa yø ya yø basi 'nɛ da xi Oja ngue di japyø basi. Pɛ nuya yø xädi ra Jesús bi hejpa yø ja'i bá zi yø basi.

14 Bi mbøcue 'mø mi nu te øtyø xädi ra Jesús, bi 'yεmbi:

—Dami hyehm yø basi da thocua dí 'bui. Porque tengutho yø ja'i ya o rá 'yε Oja, xquet'a njarbua ya yø basi ya.

15 Majuaní dí xi'ahua ngue n'na ra ja'i hinga 'yøde tengutho n'na ra basi ngue ra 'yøde, hinda zä da zo rá 'yε Oja.

16 I thexyø basi ra Jesús, di japrá 'yε p'ua ja yø ya yø basi, i äp'a Oja ngue di japi.

Ra mmemmeti hĩmbi ne da 'yøt'e te bi xihra Jesús.

17 Ya ja ngue da ma ra Jesús, pε bá ja ra 'dihí n'na ra n'yohua. Bi ndantyøhmū p'ua 'bäi, bi 'yεmbi:

—Ague grá hoga xänbäte, ¿te 'be'a ja ngue ga øt'e n'namhma ngue Oja di 'dacrä 'da'yo te para zantho? —bi 'yεmbi.

18 Mi dahra Jesús, bi 'yεmbi:

—¿Ua guí pađi te guí mmanya, ngue guí engui xanhogä? Porque hønse Oja xanho.

19 Ua hinguí pađi hanja'ua yø hyä di manda Oja ngue εna: “Yo grá hyote. 'Yo grá 'yots'om'mäi. 'Yo grá bε. 'Yo to guí sänbä ra feñi. 'Yo grá hyäte. 'Dami su ni papá, dami su ni mamá” —bi 'yεmbi.

20 Mi dahra n'yohua p'uya, bi 'yεna:

—Ague grá xänbäte, nuya yø hyä guí xicya, ya gä xtá øt'e astä gue'mø mará ngüεgui.

21 Nunä ra Jesús bi hyetra n'yohua yauí, pε di nequi ngue di mađi. Bi 'yεmbuya:

—Di 'be hman'na ra hyä ja ngue gui 'yøt'e. Ni ma ya, dami pä te gä guí pets'i. Dami unna menyū yø hyoya. Nu'mø gä 'yøt'e te dí xi'i ya, ya bíja ni mmeti

mahets'i p'uya. Bá ε p'uya, ga mmε madague'a da tho'i p'ua ja ra pont'i —bi 'yεmbi.

²² Pε mi 'yøhra n'yohu na ra hya bi sifi, mambi dudra mmwi. Bi matho, porque mará ndømmεmmeti.

Bi manna Jesús ngue Oja, hinte hεmbi.

²³ Bi hyetyø xädi ra Jesús, bi 'yεmbi:

—Xandøn hennitho ha di n'unyø mmεmmeti ngue da zo rá 'yε Oja.

²⁴ Nu'u yø xädi ra Jesús, di 'yøtho hanja ya yø hya bi ma. Pε ra Jesús mahømbi 'yεmbi:

—Ague ts'ant'u'ah, nuya dí mmangä ngue xanhennitho ha di zo rá 'yε Oja, guehya yø ja'i xøgue mahøndra mēnyu ni ma yø mmwi ya.

²⁵ Ya fadi ngue ra cameyo, hinjam'mø da zä da thop'ua ja rá xagu n'na ra 'yofani. Pε man'na xandøn hennitho ngue n'na ra mmεmmeti di n'uni da zo rá 'yε Oja.

²⁶ Nuna ra hya bi manna Jesús, mi 'yøhyø xädi, man'natho bi nsu yø n'yomfeni p'uya. Di n'yεmbi:

—Rá nzεgui ya hinjonni ja'i da zä di nyanná te ya'mø —di n'yεmbi.

²⁷ Bi hyetyø xädi ra Jesús, bi 'yεmbi:

—Nu'a ngue yø ja'i'itho, hindä zä da zänse ha di nyanyø te. Pε Oja hinte hεmbi, nu te nne da 'yøt'e, da zä ha di japi.

Bi manna Jesús ngue di tocabi ra nho'u yø ja'i n'yoi p'ua ni ma.

²⁸ Nuna ra Bedu bi 'yεmbrä Jesús:

—Nugähe, ya xtá sohme p'ua te Gä dí peshe ngue dí ten'nahe.

²⁹ Mi dahra Jesús, bi 'yεmbi:

—Majuani dí xi'ah_u, ngue nu to gä xpá nzohyø ngu, xpá nzohyø cu, xpá nzohyø papá, xpá nzohyø basí, xpá nzohyø häi ngue tenngui ngue mmanna hoga 'da'yo hya,

³⁰ pε mente 'b_ucua ja ra ximhäi ra ja'i, yø ciento nniditho gangu'a te gä da diní ngue'a te gä xpá nzogui. Madague'a da ts'ui, pε ra pa di 'yεp'_u, di t'unna te para zantho.

³¹ Xangu yø ja'i hnu mansu ua, pε nu'a ra pa'a, ja ts'utho daní hnu mansu p'_u. Xangu yø ja'i hingui hnu mansu ua, pε nu'a ra pa'a, ja daní hnu mansu p'_u.

Mahombi manna Jesús ngue da tho, pε bi ma ngue di bennate.

³² Ya ni hya ra 'yu ngue ni ma Jerusalén, ni 'bet'otho p'_u ni ma yø xädi ra Jesús. Nu'a yø xädi ya i su, di 'yøtho hanja'a te øtra Jesús ngue ni ma Jerusalén. Pε ra Jesús bi zica n'nanni'a 'de'ma yoho yø xädi, bi xifi xanho hanja'a te da thogui. Bi 'yεmbi:

³³ —A nuyá, ya nná mähä Jerusalén. Nuna ra hnini na, nu ra N'yoh_u bí 'yε mahets'i di ndäpyø hmu yø mmäcja conyø xänbäte ngue ra ley. Nuya p'uya, guehya da zänbi ngue da du. Di däpyø ja'i hingyø judío ngue da hyo.

³⁴ Nuya yø ja'i di ndäpi, da n'yεmmahya, da zots'i, da mei. M'mefa p'uya, da hyo. Pε rá hyu pa di bennate.

Ra Jacobo conna Xuua bi 'yäpra Jesús ngue di nja yø cargo xta nhets'i.

³⁵ Ra Jacobo conna Xuua, guehya yø ts'unt'_u ra Zebedeo ya, bi guarb_u 'bähra Jesús, bi 'yεmbi:

—Ague grá xännbate, dí nne ga ä'a'be n'na ra mate ya.

³⁶ Mi dahra Jesús, bi 'yεmbi:

—¿Tema mate guí nne ga øt'aui? —bi 'yεmbi.

³⁷ Bi 'yεn'ε ähra mate p'uya:

—Dí nnegä'be ngue nup'ε ha gui mmi ngue gui ndast'abi, n'na dí mihni n'yεi, n'na dí mihni gaha.

³⁸ Pε mi dahra Jesús, bi 'yεmbi:

—Ague n'yø'aui, hinguí pađi te rá nsäui na ra hya guí ähmi. ¿Ua da zä gui thohmi'a ra n'ε i ja ngue ga thocä? Porque nugä mathoguitho ja ngue di ungä yø ja'i —bi 'yεmbi.

³⁹ Bi 'yεmbuya:

—Ahá, da zä ga sägä'be ra n'ε.

Mi dahra Jesús, mahømbi 'yεmbi:

—Majuani ngue ngu'a, xandøngu ra n'ε ja ngue gui säui, tengutho ra n'ε ja ngue ga thocä. Mathoguitho di un'aui yø ja'i tengutho ja ngue dí ungä yø ja'i.

⁴⁰ Pε nuna ra hya guí mmammí, hĩndi tocagui ngue go ga sänni to dí mip'ε ja ma n'yεi, ogue to dí mip'ε ja ma gaha. Nuna Oja, ya xa nzänni to dí mi n'na ngu n'na ma hyo.

⁴¹ Nuna ra hya ähya yo nc'εi mi yaui ra Jesús, bi mbøcucε 'mø mi bahya mi 'det'a yø xädi, i sahra Jacobo 'nεhra Xuua.

⁴² Pε ra Jesús bi peti gätho yø xädi, bi 'yεmbi:

—Ya guí pahmε ngue yø dast'abi xa t'ets'i, co gätho mi'da yø ts'ut'abi 'bεp'ε ja yø hnini, gä di manda yø ja'i. Nu te di manda ngue da 'yøtyø ja'i, gue'a øt'a.

⁴³ Pε nu'ahε, 'yo guí nne ngue gui mandathohε yø ja'i. Nu ra ja'i nne ngue xtä nhets'i rá cargo da

mɛfi, guehna rā ja'i jatho ngue di mɛfi dā māxyø mmic'ɛiui na.

⁴⁴ A nu'ahɯ ya, nu'a dā ne di m'mɛt'o ngue gātho yø amigo ya, guehna jatho dā gohi ngue ni mɛfiɯ na.

⁴⁵ Conque rā N'yohɯ bí 'yɛ mahɛts'i, himbi 'yɛhɛ ngue n'narbɯ dā mi di mandatho. Sinoque bí 'yɛhɛ ngue di mɛfi dā māxyø ja'i. 'Nɛ hinga hōndra 'bāxte dā 'yøt'e, asta dā du ngue dā yāni xandøngu yø ja'i.

Rā Jesús bi 'yøthe rā Bartimeo mi xädä.

⁴⁶ Mi zømp'ɯ ja rā hñini Jericó rā Jesús, bi thogui ni n'youi yø xädi. Pɛ xandøngu yø ja'i bi ntet'i. Nup'ɯ nenihni p'ɯya, mi hup'ɯ na rā Bartimeo mi xädä, rá ts'unt'ɯ rā Timeo. Mi hup'ɯ ja rā nen'yu ngue äpra mɛnyu yø ja'i thop'ɯ.

⁴⁷ Mi bahra xädä ngue nuna ja ngue dā thop'ɯ hudi, guehna rā Jesús rā mmɛngu Nazaret. Bi mahra hmafi p'ɯya, bi 'yɛmbi:

—Dami huɛgaguɛ ague Jesús rá mbom'mɛto'i rā David —bi 'yɛmbi.

⁴⁸ Nu'ɯ yø ja'i 'bup'ɯ mi hup'ɯ xädä, di hejpi ngue hñindi mmafi. Pɛ rā xädä p'ɯya, ɛna man'na ma'beɛpi ngue nts'edi ga mafi, bi 'yɛmbi:

—Dami huɛgaguɛ ague rá mbom'mɛto'i rā David —bi 'yɛmbi.

⁴⁹ Bi m'mähra Jesús ngue øde hmat'i. Bi 'yɛmbyø ja'i p'ɯya:

—Dami xihmi ngue dā ɛcua.

Bi ma bá ts'ohra xädä p'ɯya, bi t'ɛmbi:

—Dā hyu ni mmɛi ya, ga 'yo, bi ts'o'i'na.

50 Ra xädä p'uya, bi 'yemp'ua rá tuhü, bi nangui, asta ra n'nats'i ngue di johya. Bi map'ua bi 'bähra Jesús.

51 Ra Jesús bi 'yembj:

—¿Te guí nne di nja'i?

Ra xädä p'uya, bi 'yena:

—Ague grá xännbate, dí nne ngue di nzø ma dä.

52 Ra Jesús bi 'yembra xädä:

—Ya da zä guí mma ya, bi zä ni dä ngue guí εC'εigui ngue jagä ra ts'edi ga øthe'i.

'Bexpi nzø yø dä ra xädä p'uya. Bi zä bi n'yo ngue bi mep'ua ni ma ra Jesús.

11

Ra Jesús bi yurbu ja ra hnini Jerusalén, pε εspabi yø ja'i, xifi ngue yø dast'abi.

1 Nu'mø ya ni ma da zømp'ua ja ra hnini Jerusalén, ya 'yop'ua ja ra nyuni ja ra mbonza ja yø olivos. Ja jarbutho ra hnini Betfagé 'nεhra hnini Betania. Nuna ra Jesús bi 'yet'i yoho yø xädi.

2 Bi 'yembj:

—Ni me nu ja ra hnini bí ja nu. Nu'mø gá cut'ui ra hnini, gui timmi p'ua da nthat'i n'na ra burru ngue ma'da'yotho, hinjongui sä. Bá xoqui ngue guá siui ua.

3 Nu'mø to da 'yεn'au, hanja ngue guí xocui ra burru, gui xihmi p'uya ngue honna Hmu. Pε dami xihmi ngue hindä ya'atho di ndäpi.

4 Bi ma'ua yoho yø xädi bi 'yet'i. Bi dimp'ua manthat'i ra burru jonna goxthi ja ra nen'yü. Bi xojpuya.

5 Nu'ua yø ja'i mi 'bäp'ua p'uya, bi 'yεn'a n'na nc'ei:

—¿Te 'bɛ'a guí øt'ui? ¿Hanja ngue guí xocui ra burru?

⁶ Nu'ɥ xocra burru p'ɥya, bi ma tengutho xi manna Jesús. Nu'ɥ yø n'yohɥ p'ɥya, bi unna nt'ɛdi bi zixra burru.

⁷ Mi zøp'ɥ 'bɥhra Jesús, bi gaspa ra burru yø tuhu ngue bi nøpa nts'at'i. Bi hyuxra burru ra Jesús, bi ma.

⁸ Nup'ɥ ja ra 'yu ja ngue da thohra Jesús, xangu yø ja'i ni 'bet'o ngue di tans'yø tuhu pøp'ɥ ja ra 'yu. Mi'da yø ja'i p'ɥya, bi sajpa yø xi yø palma ngue pøp'ɥ ja ra 'yu.

⁹ O made p'ɥ ni ma yø ja'i ra Jesús. I 'bet'o 'da, bá 'bɛfa 'da. Pɛ yø ja'i 'da ga matho ngue di johya, i ɛna:

—Nuna Oja, di japhna rá m'mɛnhni 'bɥcua, guehna tate naya.

¹⁰ Oja di japhna ra dast'abi bá 'bɛnhni ngue di thocra 'bɛfi mi pɛhra dast'abi David. Maguesɛ na Oja bí 'bɥ mahɛts'i.

¹¹ Nuna ra Jesús mi yarbɥ ja ra hnini Jerusalén, bi zømp'ɥ ja ra nija. Bi nu te øtyø ja'i 'bɥp'ɥ. Mi dähra nde, bi mengui, i ma Betania. Bi mɛ'ɥ 'dɛ'ma yoho yø xädi.

Ra Jesús bi otra za ngue ra igo.

¹² Mi hyaxpɥya, nuna ra Jesús bá ɛp'ɥ Betania bá n'oxi, i ma Jerusalén. Nup'ɥ ja ra 'yu p'ɥya, bi zä ngue tu manthuhu ra Jesús.

¹³ Bi hyanda n'na nza ra igo ngue ya xi 'dogui xanho. Bi ma bá nu ngue'mø di zɥdi. Pɛ hingui zadi, porque hingra pa p'ɥ ngue di nzadi.

¹⁴ Bi 'yø'ɥ yø xädi te bi xihra za, ngue bi 'yɛmbi:

—Ya h̄inn̄i mantho di nz̄uhn̄i ndät'ä ya gr̄a za
—bi 'ȳemb̄i.

Ra Jesús bi 'ȳetyø ja'i mi mp̄äp'ua ja ra n̄ija.

¹⁵ N̄un̄a ra Jesús, nu'mø mi zømp'ua ja ra hn̄in̄i
Jerusalén, bi map'ua ja ra n̄ija. Nu'ua yø ja'i mi
mp̄äp'ua th̄inn̄ija, da gue'ua mad̄i nt̄ai, gä bi 'ȳet'i.
N̄uya yø ja'i di pøspa yø m̄enyu yø ja'i yap'ua ni 'ȳeh̄e,
bi 'yennb̄a yø m̄exa. 'N̄e bi 'yennb̄a yø nthuts'i'ua pä
yø paloma.

¹⁶ Nu'ua yø ja'i ja te ha, ya h̄ind̄i japi da thop'ua ja
ra th̄inn̄ija.

¹⁷ Bi 'ȳembyø ja'i p'uya:

—Nu'ua ja ra Maça Libro, nt'ot'i p'ua ra hya ngue
Oja i en̄a: “N̄un̄a ma ngungä, ni hu ngue ra ngunga
mhmat'Oja na, 'n̄e ja ndanne ua gätho yø ja'i 'bua
nximhäi”. Pe nu'ah̄u, guí øth̄u ngue ja di mp̄eti ua
yø b̄e.

¹⁸ Pe nu'ua yø hmu yø mmäc̄ja 'n̄ehyø xännb̄ate
ngue ra ley mi bad̄i te bi 'yøtra Jesús, h̄ingui nnu
manh̄o. Bi hyon̄i ha di japi ngue da hyo ra Jesús. Pe
h̄inga 'bexpi zä ha di japi, porque sup̄i di mbøc̄ue
yø ja'i. Porque nu'ua yø hya xännb̄ate ra Jesús, gä di
'yødyø ja'i.

¹⁹ Mi dähra nde p'uya, bi bømp'ua ja ra hn̄in̄i ra
Jesús, bi m̄e yø xädi.

Jatho da 'ȳc'ei yø ja'i ngue Oja di un̄ni te da 'yäpi.

²⁰ Mi hyaxp̄aya, bi thop'ua 'bähra za ngue ra igo.
Bi nu'ua za p'uya ngue xi 'yot'i ast̄a yø 'yua.

²¹ Ra B̄edu p'uya bi zo rá mm̄ai'a te ra hya xi
mann̄a Jesús. Bi 'ȳemb̄aya:

—Ague gr̄a xännb̄ate, n̄un̄a ra za gä s̄u h̄mande,
gue xa 'yot'i —bi 'ȳemb̄i.

22 M̄i dahra Jesús, bi 'yɛna:

—Dami 'yɛc'ɛi ngue nu'mø gui mmat'Ojah, da māxah Oja.

23 Nu'mø gui ɛc'ɛih xanho ngue gue'a nnu manho Oja ngue di nja'a te gui xihm, 'nɛ hingui yobɛni ni mmaih, da zā gui 'yɛmph ra nyuni ja n: “Dami 'uegue grá nyuni, i map'ja ra jathe”, gui 'yɛmph. Ra nyuni p'ya, da 'uegue, di map'ja gui xihm ngue di ma.

24 Janangue dí xi'ah, nu'mø te gui äph Oja, dami 'yɛc'ɛih ngue di 'da'ah Oja te gui äph. Oja p'ya, da 'yøt'e ngue di nja'a te gui 'yäph.

25 Nu'mø gui mmat'Ojah, 'nɛ bi zo ni mmah ngue hingui nnu manho te øt'a ni mmic'ɛiui, dami punnbi, n'namhma ngue xquet'a di pun'na ni Papáhu bí 'b mahɛts'i.

26 Pɛ nu'mø ngue hin gadi punnbabi ni mmic'ɛiui, xquet'a h̄indi pun'na ni Papáhu bí 'b mahɛts'i 'mø.

Ra Jesús bi t'änni to bi unna nt'ɛdi te øt'e.

27 Ra Jesús, mi zømp'ja ra h̄ini Jerusalén, i 'yop'ja ra nija. Bi guatyø hmu yø mmäcja p'ya, 'nɛhyø xännbate ngue ra ley, 'nɛhya yø n'yohu 'bet'o p'ja ra nija.

28 Bi 'yembrā Jesús:

—Ague n'yø, çhanja te gui øt'e? çTo bi 'da'i ra nt'ɛdi'a te gui øt'e?

29 M̄i dahra Jesús, bi 'yɛmbi:

—Nugä xquet'a ga øt'ah n'na ra nt'änni ya. Pɛ gue gui xicja hanja'a ra hya ga än'nah, n'namhma ngue xquet'a ga xi'ah to bi 'dacä ra nt'ɛdi'a te dí øt'ä ua.

30 Xiya, ¿te'o bi unna nt'edi ra Xuua ngue bi xixyabi yø ja'i? ¿Ua Oja bi unna nt'edi, uague yø ja'itho rá nt'edi'a te bi 'yøt'e?

31 Yø ja'i p'uya, di n'yänni te di dadi. Di n'yembi:

—¿Teni 'bε'a ga xihmε ya'mø? Nu'mø ga xihmε ngue Oja bi unna nt'edi te bi 'yøtra Xuua, da 'yεnjε p'uya: “Xina ra hya bi manna Xuua conná ngueque, ¿hanja ngue hingá 'yεc'εihε 'mø?” da 'yεnjε p'uya.

32 A nu'mø ga xihmε ngue yø ja'itho bi unna nt'edi te bi 'yøtra Xuua, ya nts'udyø ja'i —di n'yembi.

Rá nzequi p'uya, bi zányø ja'i ngue ya hinte da xifi te'o bi unna nt'edi'a te bi 'yøtra Xuua, i supi di mbøcue yø ja'i. Porque gátho yø ja'i εc'ei ngue rá pøngahya Oja na ra Xuua.

33 Janangue bi 'yεmbεya:

—Hindí pacähe to bi unna nt'edi'a te bi 'yøtra Xuua.

Mi dahra Jesús, bi 'yembi:

—Ya hingá xicjε na ra hya dí än'nahε, ni xinga guecä ga xi'ahε to di 'dacra nt'edi na te dí øt'e.

12

Rá Jesús i hyejpa ra hya n'na ra huahí ngue ra jomhmi.

1 Nuna ra Jesús, bi hyoni te gui hyejpa yø hya bi xihyø ja'i. Bi 'yembi:

—Mi 'bε'a n'na ra n'yohε ngue bi 'yøt'a n'na rá nuá'uva. Bi føt'e gä rá häi. Bi hoqui hapε da de'myø uva 'mø bi nja. 'Nε bi hocra n'nøque hapε da mihra mahui. Bi hyoni to da gonhui rá huahí, n'namhma

ngue nu'mø bi nja yø uva, di t'unna mm̄hui'a te di tocabi. Bi ma yap'utho rá mm̄hui p'uya.

² Mi zønna pa da thacyø uva p'uya, nuna rá mm̄hui bi menhna n'na rá hmiq̄ui ngue da tu yø uva di tocabi.

³ Pε nu'x yø mēfi mambi 'bap'x bí ja rá huah̄i, bi bētra hmiq̄ui 'mø mi zømp'x 'bui. Bi un̄i, bá erba. Pε h̄inte bi un̄i.

⁴ Rá mm̄hui p'uya, mahømbi menhman'na rá hmiq̄ui p'x bí ja rá huah̄i. Nu'x yø mēfi ya mambi 'bap'x, hømbá mbøcuc. Bá p̄andothobi rá hmiq̄ui rá mm̄hui. Bá serpa rá ya.

⁵ Rá mm̄hui p'uya, mahømbi menhman'na rá hmiq̄ui. Pε ya bá tho'a bi mennba. Bi sigue bi mennbabi mi'da p'uya. Ngut'atho bi ørpe, 'bui'da bi p̄at'i, 'bui'da bi ho.

⁶ Nuna rá mm̄hui p'uya, mi si n'na rá ts'ant'x ngue em̄ei di mad̄i. Ya emp'uya: “Ma gā penhnā nā mā ts'ant'x ya. Nu'mø bi nu yø mēfi nā, da nu mansu, porque mā ts'ant'x nā”, i enā.

⁷ Pε nu'mø mi zømp'x 'bhyø mēfi nā rá ts'ant'x rá mm̄hui, di n'yembyø mēfi: “Nuna ya, guehna rá ts'ant'x ja ngue da gohmi rá huah̄i naya. Ma gā hohx ya, n'namhma ngue ya mā m̄etihx rá huah̄i”, di n'yembi.

⁸ Bi bennba ngue bi hyo. Bi ma bá em̄ma xøts'e rá huah̄i p'uya.

⁹ Nuna rá Jesús, bi 'yānyø ja'i, bi 'yembi:

—Xi'mø ya bi nja ya yø hya dí xi'ahx ya, ¿teni 'bē'a da 'yøtra mm̄hui? Siempre da ma rá mm̄hui p'uya, da ho yø mēfi conhui rá huah̄i. N'nan'yo mi'da yø ja'i di fātra huah̄i p'uya.

10 Guí pahm̄a x̄anho ra hya mmamp'ua ja ra Maca Libro ngue ɛna: “Nuna ra do himbi nu manho yø hyønnigu, guehna ra do brá 'bebo p'ua brá fua ra jado naya.

11 Nguna ra hya xa nzän'Oja ngue di nja. A nuju p'uya, dí ɛhm̄a ngue mazihotho te øt'Oja”, ɛna hya.

12 Ra Jesús høntho bi xihyø ja'i ya yø hya ya, bi ne yø ja'i xti bentra Jesús ngue xta ngot'i. Porque pahyø ja'i ngue go xihya yø hya bi hyɛcra Jesús. Pɛ himbi zä xti bent'i, porque sup̄i di mbøcue mi'da yø ja'i. Janangue hinte bi japi.

I nnepyø nsuiui ra Jesús ngue da 'yɛmbi hingui ja ts'edi di njutra mɛnyu nju.

13 Nuya 'da yø fariseo, da gue'da yø ja'i ra Herodes, bi 'benhni ngue da jajpatho häi te ga ya ra Jesús, para ngue da zäp'ua di yapa m'mefa.

14 Bi 'yɛmbi:

—Ague grá xännbate, dí pacähe ngue grá hoga n'yoh̄a, porque gä pømm̄anho ra hya guí mma. 'Nɛ hingui su'a te mbɛn'na'i yø ja'i. Madague'a ja yø cargo 'da yø n'yoh̄a gui yaui, pɛ hingui su gui xifi ndana ra hya majuan̄i. Sinoque majuan̄i ngue guí xännbate'a ra hya nne Oja ngue gdá n'yoh̄a. Dam̄i xicje ya, ¿ua x̄anho ngue di njutra mɛnyu ähra dast'abi, uague hin'na? —bi 'yɛmbi.

15 Pɛ ra Jesús ya padi te mbɛnnbabi yø ja'i ngue'a ra nt'änni ørpe, bi 'yɛmbaya:

—¿Hanja ngue guí sãmhyagah̄a? Dam̄i 'yurcah̄a ra mɛnyu —bi 'yɛmbi.

16 Bi unna mɛnyu p'uya ngue da nu. Mi nu ra mɛnyu ra Jesús, bi 'yɛmbi:

—¿To rá hm̄i n̄a n'youi r̄a m̄enyu ja ua? ¿To rá th̄uhu n̄a r̄a th̄uhu n'youi r̄a m̄enyu?

M̄i dahyø ja'ì yaui r̄a Jesús, bi 'ȳmbi:

—Guehna r̄a d̄ast'abi n̄aya —bi 'ȳmbi.

¹⁷ R̄a Jesús bi 'ȳmbyø ja'ì yaui:

—Nu'a ja ngue gui 'yøth̄a ya, dam̄i unhn̄a r̄a m̄enyu di tocabi r̄a d̄ast'abi. D̄a gue Oja p'uya, dam̄i unhn̄a'a te di tocabi.

Nuna r̄a hya i dahra Jesús, di 'yødya yø ja'ì yaui.

B̄i man̄na Jesús ngue di b̄ennate yø ánima.

¹⁸ M'm̄efa p'uya, b̄i ma 'da yø saduceo, n̄uya emb̄i ngue h̄indi b̄ennate yø ánima. Bi 'ȳembra Jesús:

¹⁹ —Ague gr̄a x̄ännbate, n̄up'ua ja r̄a ley bi 'yotra Moisés, nt'ot'ì p'ua r̄a hya ngue en̄a: nu'mø bi d̄u n'na r̄a n'yoh̄a, 'n̄e h̄indi m'm̄ahyø bas̄i, nu rá x̄isu r̄a ánima d̄a zogui, nu'a rá n'yoh̄a r̄a ánima, gue'a d̄i nth̄atui r̄a 'danxu'a, n'namhma ngue d̄i m'm̄ahyø bas̄i tengutho 'mø xt̄i m'm̄ahyø bas̄i r̄a ánima.

²⁰ A n̄uyá, xi'mø di 'b̄a'ì yoto ma'yoh̄a ngue εd̄adi n̄cu ya. Nu'a r̄a n'yoh̄a ma d̄a, d̄i nth̄at̄i. P̄e d̄a 'ȳhra pa d̄a d̄u, 'n̄e h̄indi m'm̄ahyø bas̄i.

²¹ Jan̄angue nu'a rá n'yoh̄a r̄a ánima m'm̄efa b̄i m'm̄ai, go d̄i nth̄atui r̄a 'danxu'a. P̄e x̄quet'a d̄a d̄u r̄a n'yoh̄a 'n̄e h̄indi m'm̄ahyø bas̄i. Nu'a rá hyu rá n'yoh̄a p'uya, h̄ondi nth̄atui r̄a 'danxu 'mø bi d̄u rá n'yoh̄a.

²² Di siguetho d̄i nth̄atra x̄isu 'mø bi d̄u rá ndø, ast̄a gue'mø bi d̄u ḡa yoto ma'yoh̄a. Ḡa d̄i nth̄atui r̄a x̄isu, 'n̄e ḡa bi d̄u yø n'yoh̄a. P̄e h̄imb̄i m'm̄ahyø bas̄i. Rá n̄εgui p'uya, d̄a d̄u r̄a x̄isu.

23 A nuyá, xi'mø ra pa danj bennate yø ánima ya, ¿ndana gue'a ya yoto ma'yohu rá mmeti ra xisu? Porque gä bi m'muhami.

24 Mi dahra Jesús, bi 'yembyø ja'i yaui:

—Hinguí padí ha rá nja ra hya guí mmamhmu. Porque hinga guerp'u gá ndinni mmuuh'u'a te ra hya nt'ot'i p'u ja ra Maca Libro. 'Nε hinguí pahmu hangü rá ts'edi Oja i ja.

25 A nu'mø bi bennate yø ánima, da gohi tengutho yø anxε Oja, ya hñdi nthatyø ja'i.

26 Nup'u ja ra hya bi 'yotra Moisés, ja di nεqui p'u ngue di bennate yø ánima. Porque nt'ot'i p'u ra hya bi man'Oja 'mø mi nyap'u bi nzø ra ndut'o, ngue bi 'yεna: “Guecä drá Ojagä ngue ra Abraham. Drá Ojagä ngue ra Isaac. Drá Ojagä ngue ra Jacob”, bi 'yεn'Oja.

27 Ja di nεqui p'uya, ngue nup'u 'bu Oja, hinguí tu yø te yø ánima. Janangue hinguí padí ha rá nja'a ra hya guí mmamhmu.

Nuya yø hya di manda Oja, bi manna Jesús ndana ra hya ma datho ja ts'edi da 'yøtyø ja'i.

28 Nu'a n'na ra xänbäte ngue ra ley, bi 'yøde ha i dapra hya yø ja'i mi yaui ra Jesús. I nnu ngue bi dadí xanho. Bi 'yεmbuya:

—Xiya yø hya di manda Oja p'u ja rá ley, ¿ndana ra hya εxa ma datho di ja ts'edi Oja ngue da 'yøtyø ja'i?

29 Mi dahra Jesús, bi 'yεmbi:

—Nuya yø hya di manda Oja, nuna εxa ma datho di ja ts'edi Oja ngue da 'yøtyø ja'i, guehna ra hya ngue εna: “Ague gyø judío'u, dami 'yøhmu na ra hya ja ua. Nuna ra Hmu ma Oja'u, 'dase na.

³⁰ Dami ja ndummai ngue mathoguitho guí mahma Oja co gátho ni mmaihã. Hønt'a guí mbemhama'a".

³¹ Nuna rá yoho ra hya di manda Oja, 'nε di ja ts'edi Oja ngue da 'yøtyø ja'i, guehna ra hya ngue εna: "Dami mahni mmic'εiui tengutho gni ne ngue di ma mamadi'i", εnna hya. Guehya yoho yø hya di manda Oja ya, 'nε tate di ja ts'edi Oja ngue da 'yøtyø ja'i. Guehya yø hya 'bet'o ya ngue gátho mi'da yø hya di manda Oja.

³² Mi dahra xännbate ngue ra ley p'uya, bi 'yεmbi:

—Xanho te guí mma grá xännbate. Majuani te guí mma ngue nuna Oja ma Hmuha 'dase na.

³³ Guehya yø hya ma datho ja ngue da 'yøtra ja'i ya, da hyahra mmui ra ja'i ngue di ma Oja, 'nε di mahra mmic'εiui. Nu'mø ngue ngu'a dí øthã p'uya, ya man'natho nnu manho Oja te dí øthã p'uya, ngue'u yø 'bøt'e ørpa yø ja'i p'ua ja ra njja, da gue'u mi'da yø cosa ma t'unni Oja.

³⁴ Bi nu ra Jesús ngue padi te mman'a ra n'yohu yaui, bi 'yεmbaya:

—Ya mi zits'utho gadi 'bedi ngue guí so rá 'yε Oja —bi 'yεmbi.

Mi xifi tengu na ra hya na p'uya, ya hinni mantho tema hya hønxta 'yänyø ja'i ra Jesús.

Ra Jesús bi xihyø ja'i ngue ra Cristo hingra ja'itho.

³⁵ Nuna ra Jesús bi xännba ra hya yø ja'i p'ua ja ra njja. Bi 'yεmbi:

—Nuna ra Cristo bá εx Oja ngue di ndast'abi, yø xännbate ngue ra ley p'uya, i mman'u ngue dague'a n'na'u yø mbom'meto ra David. Pε nugã ga

xi'ah_u hanja ya, ma_{da}gue'a_u ngue rá mbom'm_eto ra David, p_e nuna i hma, h_{in}gra ja'itho na.

³⁶ Porque ra David, gue'a_u ra Espíritu Santo bi b_ennbabi_i ra hya bi 'yot'i, ngue bi 'y_ena: “Nuna Oja, nu'mø mi zojbagui ma Hmu, nguna ra hya bi xifi, bi 'y_embi: Dam_i micua ja ma n'y_eigä ya, asta gue'mø ga øt'e ngue gu_i manda gätho'u ni nsaiui”, bi 'y_embi.

³⁷ Ja di nequi p'uya ngue ra David, nu'mø nnønna Cristo, ni hut_i ngue rá Hmu. Janangue ra Cristo di nequi ngue h_{in}gra ja'itho, ma_{da}gue'a_u ngue rá mbom'm_eto ra David.

Bi xihyø ja'i ra Jesús ngue di mfädi xanho, hinda hyätyø xännbate ngue ra ley.

Xandøngu yø ja'i 'bup'u ja ra nija. Nuna ra hya xännbate ra Jesús, janjuani ngue yø mmäi ga 'yøxyø ja'i.

³⁸ Bi sigue bi xännbabi_i ra hya yø ja'i ra Jesús. Bi 'y_embi:

—Dam_i mfähm_u xanho ya, 'yo di hä'ah_u yø xännbate ngue ra ley. 'Yo gu_i øth_u tengutho ga 'yo'u. Porque di ho ngue söt'a häi yø he. 'N_e di ho ngue di respeta yø ja'i ha gui zengua p'u ja ra tai.

³⁹ Nup'u ja yø nija p'uya, i huantho yø nthuts'i tate xanho ngue ja hup'u. Nup'u øt'a ngo yø ja'i p'uya, xquet'a nne ngue tate xtanho ha da mi.

⁴⁰ I tunnba yø ngu yø 'danxu, i häti ngue embi di xännbi te pets'i. Nuna ra hya ga ngorpa yø dä yø ja'i p'uya, nu'mø mmat'Oja, ndø ya'atho mmat'Oja. I nne da 'y_embiyø ja'i ngue yø ndøhoga n'yoh_u. P_e nuyá, guehya mathoguitho ra castigo da thohya ngue gätho mi'da yø ja'i.

N'na rá 'danxu bi unna mɛnyu Oja.

⁴¹ Nuna rá Jesús, mi hup'ɛ ja rá nija ha ja rá huada ɛtyø mɛnyu yø ja'i. Hɛti ha ga yɛtyø mɛnyu yø ja'i p'ɛ ja rá huada. Bi nu xangu yø ja'i ngue yø mmɛmmɛti xandøngu rá mɛnyu di uni.

⁴² Bi nu n'na rá 'danxu ngue rá zibøhyoya, xquet'a bi gät'i yoho yø zi xani p'ɛ ja rá njɛmmɛnyu.

⁴³ Bi zonhyø xädi rá Jesús, bi 'yɛmbɛya:

—Majuani dí xi'ahɛ ngue rá zibøhyoya na rá 'danxu bi unna mɛnyu ya, pɛ man'natho nnu manho Oja rá mɛnyu bi unna, hinda gue'ɛ yø mɛnyu mi'da yø ja'i di uni.

⁴⁴ Porque nuya mi'da yø ja'i, yø mmɛmmɛti ya, pɛ gue'a rá mɛnyu xa pongui di uni. A nuna rá 'danxu, zits'ɛ drá mɛnyu mi ha. Mi ja ngue xta nzi rá mɛnyu bi uni.

13

Bi manna Jesús ngue bá ɛp'ɛ rá pa da xotra nija.

¹ Mi bømp'ɛ ja rá nija rá Jesús, nuna n'na rá xädi bi 'yɛmbi:

—Ague grá xännbäte, nu rá nija, gue xandønnoho yø do n'youi. 'Nɛ mazihotho yø hmɛ yø do.

² Mi dahra Jesús, bi 'yɛmbi:

—Ahá, mazihotho gui nɛqui rá nija. Pɛ nuna rá nija naya, bá ɛp'ɛ rá pa da xotyø ja'i na. Xøgue di nxädi, hin hapɛ nmɛ nɛqui rá nija.

Bi manna Jesús te ja ngue di nja hante rá nzɛgui yø pa.

³ Nup'ɛ ni hyandra nija, ja ni gop'ɛ rá nyuni bí ja rá mbonza ja yø olivos. Ja i mɛp'ɛ yø xädi rá Jesús. Nup'ɛ bi zøni, bi mi. Bi guatra Bedu p'ɛya, conna

Jacobo, ra Xuua, ra Andre. Bi nyasεui ra Jesús, bi 'yεmbi:

⁴—Dí nne gui xicje njam'mø di nja ya yø hya guí mmanya, ngue da xotra nija yø ja'i. ¿Tema hmεya di nja'mø ya ni ma da zonna pa di nja na te guí mmanya?

⁵Mi dahra Jesús, bi 'yεmbyø xädi:

—Damí mfähmε xandønho, 'yo guí nne to da hyä'ahε.

⁶Porque xangu yø ja'i di n'yo ngue da 'yεmbyø ja'i: “Go guecä drá Cristogä ya”, da 'yεmbi. Gue'a di hyät'i xangu yø ja'i'a p'εya.

⁷Nu'mø gá 'yøhmε ngue ya ja yø datunhni, ogue gui 'yøhmε ngue ya ja ngue di nja yø tunhni, 'yo sä guí suhε. Porque jatho ngue ya ngu'a ja ngue di nja. Pε hinga gue'ε yø hmεya'ε ngue rá nzeGui.

⁸Da nangyø nación ngue da 'yørpa ra tunhni mi'da yø nación. Da nangyø dast'abi ngue da 'yørpa ra tunhni mi'da yø dast'abi. Di 'yan'ähäi ndap'ε bi zä. Di nja yø thuhε. Ja da fεp'ε ra n'ε ja ngue da tho'a m'mεfa yø ja'i p'εya.

Bi xihyø xädi ra Jesús ngue da zä ra n'ε, da ts'εi.

⁹Damí mfähmε. Porque da 'yεhra pa ngue da ts'ixahε fädi. Da mεp'ahε yø ja'i p'ε ja yø nija. Da ma ma dä'ahε p'ε 'bεhyø dast'abi. Di ndä'ahε p'ε 'bεhyø gobierno. Nguna da ja'ahε yø ja'i ngue guí εc'εigahε. Ngue nguna di nja'ahε, nu'mø ya gdi yahε yø ts'ut'abi, ja gui xihmε p'ε ra hoga 'da'yo hya p'εya.

¹⁰Hante ngue da zε'a te ja ngue di nja, nuna ra hoga 'da'yo hya jatho ngue da ma ma'yoni gä rá ngunni nximhäi.

11 Nu'mø bi ma mā bēnt'i'ah_u, 'yo sä di tu ni mm_uih_u'a rā hya ja ngue gui xihm_u rā ts'ut'abi. Porque nu'a rā ora gui dā ni hyah_u p'_u ja rā ts'ut'abi, gue'a rā Espíritu Santo di bēn'na rā hya gui xihm_u rā ts'ut'abi. Ya hīngni n'yomfēnise gui j_uc_u rā hya gui mmamhm_u.

12 A nu yø n'yoh_u εc'εigui, di dāse'u yø n'yoh_u hīngui εc'εigui ngue dā tho. Yø papá p'_uya, nu'mø bi 'yεc'εigui yø bas_i, di dāse yø bas_i ngue dā tho. Yø bas_i p'_uya, nu'mø bi 'yεc'εigui yø papá, di dāse yø papá ngue dā tho.

13 Ndap'u bi zā dā z_u'ah_u yø ja'i ngue gui εc'εigah_u. Pε nu rā ja'i hīnda hyεgagui, xīnda hangū rā n'u dā thogui, gā dā zeti, guehna rā ja'i dī nyānnā te nā.

14 Xquet'a guí nnuh_u ngue dī nja ya yø hya bi māna pōngahya Daniel, ngue nup'u ja rā xεqui hīn'y_u rā nt'ēdī dī m'm_uhyø ja'i, ja dā 'yørb_u rā nts'onī yø ja'i. (A nuyá, nu rā ja'i di xādi, dī n'yo rá mm_ui 'mø bi nu ngue dī nja ya yø hya ja ua.) Nu'mø gā nuh_u ngue ya bi nja'a p'_uya, nu yø ja'i di 'b_up'_u ja rā hāi Judea, dā 'dagui, dī map'u ja yø xanthø.

15 Nu rā ja'i di tōhma xøts'e rá ngu, 'yo di εna ngue dī ma mbo rá ngu ngue te dā hā, sinoque dā 'dagui.

16 Nu rā ja'i di 'yo rā 'bēfi, hīndī ma rá ngu ngue dā cā rá tuhu, sinoque dā 'dagui n'nahmantho.

17 Pε huεcate yø xisu di hadyø bas_i'a rā pa'a, ogue di sadyø bas_i.

18 Dāmī 'yāph_u Oja ngue nuya yø hya ya, hīnda gue'mø rā pa ngue xtā nse dī nja.

19 Porque xandøn'utho te dā thohyø ja'i nā rā pa nā. Nu te dī nja, hīnjam'mø xā nnu yø ja'i ngue

xá njap'ụ astá gue'mø mambá fụ'a nximhäi. 'Nε ya hinni mantho dá hnu ngue mahøndi njap'ụ.

²⁰ Nuna Oja, ya xá nzänni ngue hinga ya'atho yø pa di nja ná rá ndate ná. A nu'mø ngue ya'atho di nja, ya hinjonda bongui. Pε dá 'yøt'e ngue dá thotho, porque Oja di mahya yø ja'i ya xá huanhni.

Ra Jesús bi ma ngue di n'yo xangu yø ja'i da ne ngue da hyätya yø ja'i ya εc'ei.

²¹ Nu'ụ yø pa'ụ, 'yo sä guí εc'ei'ụ ya yø ja'i dá 'yεn'ah'ụ: “Nuua, ja bí 'bucua rá Cristo”, ogue dá 'yεn'ah'ụ: “Ní nguehn'ụ ja bí 'bah'n'ụ”, dá 'yεn'ah'ụ.

²² Porque xangu yø ndøbethani di n'yo ngue dá 'yεmbyø ja'i: “Go guecä drá Cristogä ya”, ogue dá 'yεmbi: “Go guecä rá pøngahyagä Oja ya”, dá 'yεná. 'Nε dá zä dá 'yøtyø milagro. Nuya yø milagro dá 'yøt'e, guehya dá ne ngue di hyätyø ja'i nuya yø thanhni Oja ya.

²³ Mami n'un'ụ dá thä'ah'ụ. Janangue dadi 'bet'o'ah'ụ ya yø hya ja ngue di nja m'mefa.

Bi manna Jesús ngue mahønda εcua ja rá ximhäi.

²⁴ Nu'mø bi tho'ụ yø ndate di nja, di m'mexui rá hyadi 'nehra zana.

²⁵ Dá tähyø sø bí ja mahεts'i. Nu te gä bí ja maya, gä di pädi ha thogui.

²⁶ Dá thandra N'yoh'ụ di 'yε mahεts'i ngue dá n'youi rá gui. Dá hnu ngue maguesε, porque mathoguitho ja rá ts'edi.

²⁷ Nu'ụ yø anxε dá n'youi, dá menhni gä rá ngun'ụ nximhäi, ngue di perpabi yø ja'i nuya xá huanhni.

Bi nhyεpabi rá hya n'na nza rá igo.

28 Dami pahm̄ n̄ ra hya ga hyεcä ya, ngue gdá hyejpabi ra hya n'na nza ra igo. Nu'mø ya bi c'amyø 'yεza ngue bi 'dogui, guí pahm̄ p'uya ngue ya n̄i ma di pat'i xanho häi.

29 Nguna ra hya ja ngue di nja ya. Nu'mø gá nuh̄ ngue bi nja ya yø hya dí xi'ah̄ ya, dami pahm̄ ngue ya xma nguerp̄tho ga ma εhε.

30 Nuya yø hm̄ya dí xi'ah̄ ya, dami pahm̄ ngue guehya di nja ya, hante ngue da du yø ja'i 'b̄hyø pa ja p'uya.

31 Nu te bí ja maya, 'nεcua ja ra häi, h̄ingui zai. Pε nuna ra hya dí mmangä, ja para zantho na.

Bi hyεcra hya ra Jesús ngue yø m̄efi h̄ingui pad̄i tema pa da zøhyø hm̄u di manda.

32 I pasε Oja tema pa di nja ya yø hya dí xi'ah̄. Ni x̄ingyø anxε di pad̄i, n̄i x̄inga gueque dí pad̄i tema pa di nja, madague'a ngue rá Ts'ant'ugui Oja.

33 Janangue dami ndø'm̄ateh̄, mat'Ojah̄ hangu ra pa. Porque h̄ingui pahm̄ tema pa, tema ora ga sōcä ua.

34 A nuyá, tengutho n'na ra n'yoh̄ bi ma yap'utho, pε h̄imb̄i zohra hya tema pa da pengui. Nu'ya yø m̄efi bi f̄ati te p̄ets'i. N'na ngu n'na yø m̄efi bi zānb̄a yø tarea ja ngue da 'yøt'e. Nup'ya ja ra goxthi, bi 'bāmb̄ n'na ra māngoxthi, bi xifi ngue da mādi xanho ra goxthi.

35 Pε nuya bi ma maf̄ati ra 'b̄efi, h̄ingui pad̄i tema pa da zøhyø hm̄u. Da gue'ah̄ ya, dami mf̄ah̄m̄ xandønho. Porque xquet'a h̄ingui pahm̄ tema ora da zøh̄ni hm̄h̄, o nuh̄m̄a ndetho da zøh̄, ogue made ra xui da zøh̄, ogue n̄i ma da hyats'i da zøh̄, ogue nεcahäi da zøh̄.

36 Porque hont'a goma ora da zohø, pe man'nan'yo mi 'yøth_u ngue hinjondi ndø'mate mø bi zohø.

37 Nuna rá hya dí xi'ah_u ngue gui ndø'mateh_u, hinga høn'athoh_u dí xi'ah_u ná rá hya ná, sinoque gátho yø ja'i dí xifi ngue di ndø'mate xandønho.

14

Nuya yø nsuiui rá Jesús ya sänni ngue da hyo.

1 Ya ma nyo patho di nsännigo yø ja'i ngue rá pascua. Guehna rá pa ts'i rá thuhmε hinguí n'youi rá íxi. A nu' _u yø hmu yø mmäcja 'nεhyø xännbate ngue rá ley, guehya ya rá ya'atho yø pa honi ha di mbentra Jesús ngue da tho.

2 Di n'yεmbi:

—A nuyá, hinga gue'mø rá pa ngue rá ngo ga benth_u ya, n'namhma hinda nangyø ja'i da yani.

N'na rá xisu bi xispa rá aceite rá ya rá Jesús.

3 Ya 'bap' _u ja rá hnini Betania rá Jesús. Exa sihmε p' _u ja rá ngu rá Simu nuna xi 'yøthe m'met'o ngue mi 'ya rá do'yo. Bi yut'ambo n'na rá xisu ni du n'na rá m'mo aceite ngue rá alabastro. I yup' _u rá aceite mazihotho ga yani, bi ma mahoqui conna paxi ngue rá nardo, pe xandøngu rá muui. Bi 'yøjpa rá 'yuga rá m'mo aceite p' _u ya, bi xispabi rá ya ra Jesús.

4 Bi mbøcue 'da yø ja'i mi 'bap' _u, di n'yεmbi:

—¿Hanja ngue bi ma ma' _u ni tho ná rá aceite ná?

5 Xta nzä xta 'bä ná ngue xti t'unna mēnyu yø hyoya. Porque man'na xangu xti 'bä rá aceite ngue'a te rá nzäbi tãhrã ja'i n'na jεya.

Hinguí nnu manho yø ja'i te bi 'yøtrã xisu.

6 Pε rā Jesús bi 'yεmbyø ja'i:

—Dami hyehm̄ nā rā xisu 'bucua. 'Yogui s̄hm̄, porque x̄anho te ørque.

7 A n̄ya yø hyoya guí mm̄hm̄, hangū rā pa guí n̄uh̄ ya yø hyoya. Dā zā guí fāxh̄ te honi h̄ont'a goma ora guí nne guí fāxh̄. Pε nugā h̄ingā nzamh̄ ua.

8 A n̄nā rā xisu guí mm̄hm̄, bi 'yørcagui'a te bi z̄arpabi rá ts'edi bi 'yøt'e. Porque ya bi n̄ja'a te mi ja xtí n̄ja'mø dá n'yāgui.

9 Majuanī dí xi'ah̄ ngue n̄p'ua ha dā hm̄anna hoga 'da'yo hyā gā rá nḡni nximh̄i, xquet'a 'nē'a te bi 'yørcagui nā rā xisu, dā hm̄a. Gue'a di fēn'a.

Rā Judas di c̄tyø hyā ha di japi ngue di dā rā Jesús.

10 N̄nā rā Judas Iscariote, guehna n'na nc'ei'ua 'dē'mā yoho yø xādi rā Jesús, bi ma bá nyaui yø hm̄u yø mm̄c̄ja. Bá nh̄ca hyāui yø mm̄c̄ja ha di japi di dāpra Jesús.

11 Mi 'yø'a rā hyā sihyø mm̄c̄ja, astā rā ndijohya. Bi xi p'uya ngue di un̄nā m̄enyū. Jan̄ngue bi hyonna Judas ha di japi ngue di dāpyø mm̄c̄ja rā Jesús.

Yø xādi rā Jesús bi hoqui te dā zi'a rā nde bi nsännigo ngue rā pascua.

12 Ya f̄h̄rā ngo nguehya yø pa ts'i rā th̄hm̄ h̄ingui n'youi rā íxi. N̄nā rā pa f̄h̄rā ngo, guehna rā pa hode'yo yø ja'i ngue s̄ännigo, ngue di nzibde ngue rā pascua. Bi yεmbyø xādi rā Jesús:

—¿Hap̄ guí nne gā hocāhe rā nzibde gdā nsännigoh̄ ngue rā pascua ya? —bi 'yεmbi.

13 Bi 'yεmbya yoho yø xādi rā Jesús:

—Ní mε nη bí ja rā hnīnī ya. Guí nthεui n'na rā n'yohη nī ma rá ngu, di tū n'na xōnī rā dehe. Dāmī tennui hapη dā zōnī.

14 Nup'η ja rā ngu dā zōmp'ηya, dāmī 'yεnui rā mmεnnīgu: “Rā xānnbate i εnā: ¿Hapη ja rā cuarto ga nzibdehe mā xādi ya, ja ga sāhe p'η rā ngo ngue rā pascua?” guí 'yεnui.

15 Rā mmεnnīgu p'ηya, dā 'yut'āui n'na rā dācuarto ya māhoqui, bí ja māya rā tōcangu. Ja dāmī hocui p'η'a te ja ngue gdā nzibdehη p'ηya.

16 Nūya yø xādi mī yaui rā Jesús, bī map'η ja rā hnīnī bi xifi ngue dā ma. Mī zōmp'η ja rā hnīnī, nūnā rā hyā xī mānnā Jesús, gue'a bī nja'a. Bi dīnnā ngu tengūtho xī xifi, ja bi hojpη rā nzibde ngue rā pascua p'ηya.

Bi xihyø xādi rā Jesús ngue padī ndanā rá xādi ja ngue di dā.

17 Mī dāhrā nde p'ηya, nup'η ja rā ngu xī ma māhojpi te dā zi, ja bi zōmp'η rā Jesús, nī n'youi'η 'dε'mā yoho yø xādi.

18 Mεnte sīhmε p'η ja rā mεxa p'ηya, bi 'yεmbyø xādi:

—Nūyá, dí xi'āhη ngue nūua ja rā mεxa dí sīhmεhη, 'bηcua n'na nc'εī jūgātho hāi, ya xā hyonī ha di japi ngue di dāgui.

19 Nūnā rā hyā bī mānnā Jesús, εmmεī bi dū yø mmēi yø xādi. Bī mēdi bi 'yānnī 'da mī'da p'ηya te'o nā ī mmā, bi 'yεmbī:

—¿Ua go guecā'a guí mmānya? —bi 'yεmbī.

20 Bi 'yεntho 'mø mī dāhrā Jesús:

—Nūnā dí com'be mā mohi ua dí s̄ihmε ya, guehnā di dāgā naya. Guehnā n'na nc'ei ngue gui 'dema yohohu naya.

²¹ Majuanī ngue rā N'yohu bí 'yε mahets'i dā tho'a te rā n'u ja ngue dā thogui, tengutho nt'ot'i p'u ja rā Maça Libro ngue di nja. Pε Hague ngu rā castigo dā thohnā rā n'yohu ja ngue di dāgui. Nūnā rā n'yohu nā, man'na xanho ngue'mø h̄in xtabá m'mui.

Rā Jesús bi xihyø xādi ngue di nzibde.

²² Mente s̄ihmε rā Jesús, bi hyajman'na rā thuhmε. Mī ja mammadi Oja p'uya, bi xenna thuhmε, bi unyø xādi dā zi. Bi 'yεmbi:

—Dami sihu rā thuhmε ja ua ya. Nūnā, guehnā mā do'yogā nā.

²³ Bi decra vaso po rá ngui rā uva p'uya. Mī ja mammadi Oja, bi unyø xādi dā zi 'da'its'u.

²⁴ Bi 'yεmbi:

—Nūnā po rā vaso ja ua ya, guehnā mā jigā nā. Porque guehnā rā hmεya naya ngue nu'mø dá tū, di nja rá ts'edi rā 'da'yo cohi øt'ahu Oja. Porque nu'a di mfamma ji, xandøngu yø ja'i di nhohyø ts'oqui.

²⁵ Majuanī dí xi'ahu ya, ngue ya h̄inni mantho 'dap'u gā sihu rá ngui rā uva, asta gue'mø bi zonna pa mā'da'yo honga sihu p'u di manda Oja.

²⁶ Mī juate rā nsihmε p'uya, bi duta n'na rā thuhu ngue εspabi Oja. Bi ma p'uya, i map'u bí ja rā nyuni ja rā mbonza ja yø olivos.

I pahra Jesús ngue dā zop'u m'mefa yø xadi.

²⁷ Rā Jesús bi 'yεmbyø xādi:

—Gätho'ah_u ya, gui sogah_u p'ʼa di nxui. Porque di nja'a te mmamp'ʼu ja rā Macā Libro ngue ɛna: “Ga øt'ä ngue da du rā mändɛ'yo. Yø dɛ'yo p'ʼaya di n'uɛni”, i ɛna.

²⁸ Pɛ nu'mø dá bɛnnate, gan_i mpagä Galilea, ja gan_i tøp'ah_u p'ʼu.

²⁹ Rā Bɛdu p'ʼaya, bi 'yɛmbi:

—Madague'a ngue gä da zoc'a'i p'ʼu ya mi'da ma n'yoh_u, pɛ nuḡä hinga soc'a'i —bi 'yɛmbi.

³⁰ Mi dahra Jesús, bi 'yɛmbra Bɛdu:

—Majuani dí xi'i ngue nu'a di nxui ya, tobe h_indi ma'a rá yohmafi rā øni, ya xqui cønga nhyundi, gui mma ngue hingu_i paqui —bi 'yɛmbi.

³¹ Pɛ rā Bɛdu p'ʼaya n'nat'a mma ngue bi 'yɛna:

—A nu'a, hin'na'a. Madague'a ngue 'dap'ʼu ga tuui, pɛ nuḡä hinga cøn'a'i —bi 'yɛmbi.

Gätho'ʼu mi'da yø xädi p'ʼaya, 'da'igu bi ma.

Rā Jesús bi mat'Oja p'ʼu ja rā xɛqui ni hu ngue Getsemaní.

³² Nuna rā Jesús bi mähä yø xädi, bi zømp'ʼu ja rā xɛqui ni hu ngue Getsemaní. Nuḡ'ʼu bi zøni, bi 'yɛmbi:

—Dam_i mihm_i ua ya, mɛnte ga thocä m_its'ʼu ní nguehn_u ngue ga ma mat'Oja —bi 'yɛmbi.

³³ Bi thohmits'ʼu ní nguep'ʼu rā Jesús, bi mɛ rā Bɛdu, rā Jacobo, rā Xuua. Bi mædi bi dār'man'ʼu rá mmæi rā Jesús, mathoguitho ngue bi du rá mmæi.

³⁴ Bi 'yɛmbyø n'youi p'ʼaya:

—Janjuani ngue tu mā mmuigä, nuḡ'ʼu nna sä, ya ja ngue 'bexca tu. Dam_i cohmi ua ya, pɛ 'yogui ahmi —bi 'yɛmbi.

35 Ra Jesús bi thohm̄its'ʌ ní nguep'ʌ. Bi m'm̄emfo häi p'ʌya ngue mmat'Oja. Bi 'yäp'Oja ngue'mø da ne, da yañi ngue'a ra ndate ja ngue da thogui.

36 Bi 'yεmp'ʌya:

—Ague ma Papá'i, nu'i, gätho da zä'i. Dami yangui ngue'a ra ndate ja ngue ga thocä. Pe hinga nu'a go ga sännä gue'a di nja'a, sinoque nu te gui sänni, gue'a di nja'a.

37 Mi juadi bi mat'Oja p'ʌya, bí 'yεp'ʌ 'bʌ'ʌ hyu yø xädi. Pe bi diñi ngue ya mi aha. Bi 'yεmbra Bedu p'ʌya:

—Ague Simu, ¿hanja ngue gui aha? ¿Ua xinga n'na ora di sä gui 'yä ni t'aha?

38 Dami mat'Oja, 'yogui ahm̄. Nu'mø hinga mat'Ojah̄, nthamben̄itho hinda gue'a gui 'yøth̄. I nne ni mm̄ai ngue gui 'yøth̄ na ra hya dí mmangä, pe εmm̄ei cuen'ni do'yoh̄.

39 Mahømbi zop'ʌ yø xädi, bi mengb̄u xpí 'yεh̄ε ngue bá mat'Oja. Tengutho xi man'a m'met'o, ngu'a ra hya xi Oja.

40 Mambá pengb̄ya, mahømbi d̄inyø xädi ngue mi aha, porque εmm̄ei netha. Mi damb̄eni yø xädi ya nzofo, hinguì padì te di dadi.

41 Bi ma'a rá hyu ndi p'ʌya ngue bá mat'Oja. Mambá pengui, bi 'yεmbyø xädi:

—Gue mahønguí ahmi n'yø. Ga nuhmi, ya bi zønna ora di ndäpyø ts'oc'ei ra N'yoh̄ bí 'yε mah̄εts'í.

42 Dami nangüi. Ya bá εcua na di dägui, ma ga ma c'ath̄ ya.

Ya bi mbentra Jesús.

43 Mēnte nzohyø xādi rā Jesús, bi zøhnā Judas rā n'youi'ʘ 'dē'mā yoho yø xādi, bá n'youi xāngu yø ja'j, bá gʘ yø juai, bá gʘ yø za. Guehya yø ja'j xi mēnhyø hmʘ yø mmācja, co 'nēhyø xānnbāte ngue rā ley, co 'nē'ʘ yø n'yohʘ 'bēt'o p'ʘ ja rā nija.

44 Nūnā rā Judas, ya xi xihyø ja'j tema senya da 'yøt'e, xi 'yēmbi: “Nū'a rā n'yohʘ gā zēnguagā ya, 'nē gā sʘrpā rā hmʘ, gue'a guí homhmʘ'a p'ʘya. Gui bēnthʘ, pē gue māmʘ thøhmʘ”, xi 'yēmbi.

45 Janāngue mʘ zømp'ʘ 'bāhrā Jesús, bi guat'i ngue bi zēngua. Bi 'yēmbi:

—Ague grā xānnbāte —bi 'yēmbi.

Bi zʘrpā rā hmʘ p'ʘya.

46 'Bexpi bentyø ja'j rā Jesús.

47 Bi gʘxrá juai n'na nc'ēj rā xādi rā Jesús. Bi zēnnbābi rā 'yēhē rā 'bēt'o mmācja, bi hyējpābi rā gu.

48 Rā Jesús bi 'yēmbiyø ja'j bi bēnt'i:

—¿Ua guí ēhmʘ ngue drā bēgā, ngue guí cāhʘ yø juai, 'nē guí cāhʘ yø za ngue gui bēnngāhʘ?

49 Conque n'na pa ngu n'na pa nmʘ xānnbā rā hyā yø ja'j p'ʘ ja rā nija. Uāngui xtā nzā ja xqui bēnngāhʘ p'ʘ. Pē nū te guí ørcāhʘ ya, ya bi nja'a te rā hyā mmāmp'ʘ ja rā Macā Libro —bi 'yēmbi.

50 Gā bi zop'ʘ yø xādi rā Jesús ngue bi 'dagui.

51 Nū'mø ya ni zi yø ja'j rā Jesús, bi ntēt'a n'na rā ts'ant'ʘ. Hønda n'na rā sávana dʘ mpāt'i. Xquet'a 'nēhnā rā ts'ant'ʘ bi ne xti bentyø ja'j ngue xtā nzits'i.

52 Pē nūnā rā ts'ant'ʘ bi guas'yø ja'j ngue bi 'dagui. Bi zop'ʘ rā sávana mʘ tuhʘ, bi ma māngøtho.

Nuya yø n'yohu 'bet'o ngue yø judío bi hyaspabi ra güenda ra Jesús.

⁵³ Nuna ra Jesús, bi ts'ixpu 'buhra 'bet'o mmäcja. Nup'ua ja rá ngu ra mmäcja, ja bi mpeti p'ua gätho yø hmu yø mmäcja, co 'nɛ'ua yø n'yohu 'bet'o p'ua ja ra nija, conyø xänbäte ngue ra ley, gä 'dap'ua bi mpeti.

⁵⁴ Pɛ ra Bedu ní 'befa ya'atho p'ua ní ma yø ja'i ní zi ra Jesús. Mi zømp'ua ja rá ngu ra 'bet'o mmäcja, bi yat'ambo ra dathi. 'Dap'ua bi mihmi yø policia madi nharpua ja ra sibi.

⁵⁵ Nu'ua yø hmu yø mmäcja co 'nɛ'ua yø n'yohu 'bet'o ngue yø judío, 'dap'ua bi mpeti ngue bi nheca hya, honi ha di japi ngue da 'yɛmbi ni 'yup'ua da du ra Jesús. Pɛ hinguí tini ha di japra hya.

⁵⁶ Xangu yø ja'i bi manyø fɛhni ngue di yapra Jesús. Pɛ hĩndi ntinyø hya ngue da 'da'igu da mamp'ua di yapate.

⁵⁷ M'mɛfa p'uya, bi guar'mi'da yø ndøbethani ngue di yapí. Bi 'yɛna:

⁵⁸ —Nuna ra n'yohu 'bucua, ya xtá øcähe tema hya xa mman'a m'mɛt'o na, ngue mi ɛna: “Ga xot'ä na ra nija ngue ra ja'itho bi hoqui. Rá hyu pa p'uya, dí jap'ua man'na ra nija ngue hĩjonni ja'i di hoqui”, mi ɛna.

⁵⁹ Nguna ra hya bi hma, mi'da yø ja'i p'uya, n'nan'yo ra hya i mma. Ya hĩndi ntinyø hya.

⁶⁰ Bi m'mähra 'bet'o mmäcja p'uya ngue bi 'yɛmbra Jesús:

—¿Te guí mmanna ra hya guí nyap'a'i ya n'yø? ¿Ua hĩn tema hya gdi thadi? —bi 'yɛmbi.

⁶¹ Pɛ ra Jesús hĩnte ga ndatho. Ra 'bet'o mmäcja p'uya mahømbi 'yɛmbi:

—¿Ua gue'e grá Cristo, rá Ts'unt'u'i Oja nuna maguesε?

⁶² Mi dahra Jesús, bi 'yεna:

—Ahá, go guecä. 'Nε gui nnuhε ra N'yohε bí 'yε mahεts'i dani mmip'ε bí ja rá n'yεi Oja nuna jase rá ts'edi. 'Nε da 'yεhra pa ngue hōnda εhε, di 'yε mahεts'i da n'youi ra gui.

⁶³ Mi 'yøhra mmäcja na ra hya bi manna Jesús, n'na xet'itho rá pahni ngue bi ncuε. Bi 'yεmbyø ja'i p'uya:

—Nuya mfadi ya ngue hin te man'na ma testigo dí homhmε ya.

⁶⁴ Ya gá 'yøsehε ya ngue thenmahya Oja. Xiya, ¿te gui mmamhmε na ra hya bi manya? —bi 'yεmbyø ja'i.

Gátho yø ja'i p'uya 'da'igu bi ma, bi 'yεna:

—Nuna, ni 'yup'ε ngue da tho na.

⁶⁵ Bi mahyø ja'i p'uya ngue soxra Jesús. Bi gorpa yø dä conna ulu, 'nε bi mε'mi, bi 'yεmbi:

—Dami padi te'o bi mεp'a'i ya —bi 'yεmbi.

Yø soldado p'uya, xquet'a bi mε'mi.

Bi manna Bedu ngue hinguí padi te'o ra Jesús.

⁶⁶ Ya 'bup'ε ja ra dathi ra Bedu. Nu'a n'na ra xisu ngue ra gani p'ε ja rá ngu ra 'bet'o mmäcja, bi thop'ε 'bakra Bedu.

⁶⁷ Mi nu ngue di nharpε ja ra sibi, bi za di hεti p'uya. Bi 'yεmbi:

—'Nε'i ni n'youi ra Jesús nuna ra mmεngu Nazaret.

⁶⁸ Ra Bedu p'uya, bi 'yεna:

—Nu'a ra Jesús gui mmanya, hindí pacä te'o na. Jananguε hindí pacä tema hya gui nne gui xicya.

Rā Bēdu p'uya, bī map'u bī ja rá goxthi rā dathi. Hōntho bi zōn'a goxthi p'uya, bī mmahra øni.

⁶⁹ Maḥømbi nū rā Bēdu'a rā xisu p'uya. Nūnā rā xisu bi 'yεmbyø ja'i 'bup'u:

—Nūnā rā n'yohu 'bucua, guehna n'na nc'εi yø xādi rā Jesús.

⁷⁰ Rā Bēdu p'uya, maḥømbi mā ngue hinguī paḍi te'o rā Jesús. Mī tho hman'na ts'uquits'u p'uya, yø ja'i 'bup'u hømbi 'yεmbrā Bēdu:

—Majuani ngue nī n'youi rā Jesús, porque di nequi ngue grā mmengu Galilea, nt'ødetho'a te gnī yā.

⁷¹ Mī dahra Bēdu p'uya, maḥømbi 'yεna:

—Dā jacā rā castigo Oja 'mø ngue himma juani te dí xi'ahu. Pε nūnā rā n'yohu guí xicju, hīndi pacā te'o nā.

⁷² Mī juadi bī manna rā hya nā p'uya, maḥømbi mmahra øni. Rā Bēdu p'uya bi zo rá mmāi nā rā hya xi xihra Jesús ngue xi 'yεmbi: “Tobe hīndi ma'a rá yohmāfi rā øni, ya xqui cōnga nhyundi, guí mma ngue hinguī paqui”, xi 'yεmbi. Mī zo rá mmāi rā Bēdu nā rā hya nā p'uya, astā rā zondummai.

15

Bi ts'ixpu 'buhra Pilato rā Jesús.

¹ Mī necahäi p'uya, bī mpeti gātho yø hmu yø mmācja, conyø n'yohu 'bet'o p'u ja rā nija, conyø xānbate ngue rā ley, conyø n'yohu 'bet'o ngue yø judío. Bī nhēcahya ngue sānni ha di japi di yāpra Jesús. Bi dūrpaya, bi zixpu 'buhra Pilato.

² Rā Pilato bi 'yεmbrā Jesús:

—¿Ua gue'e rá dast'abi'i yø judío?

Mī dahra Jesús, bi 'yεna:

—Ahá, go guecä tengutho rā hya guí mmanya.

³ Yø mmäcja p'uya, xangu mi'da yø hya gui yapí.

⁴ Rā Pilato mahømbi 'yεmbra Jesús:

—Ya guí øse te gäma hya gui nyap'a'i ya. ¿Ua hin tema hya gdi thadi?

⁵ Rā Pilato di 'yøtho ngue hin tema hya ga ndatho rā Jesús.

Bì manda rā Pilato ngue da ma maçuati rā pont'i rā Jesús.

⁶ Nunā rā Pilato, ja n'na rá costumbre ngue di thø'a n'na rā ofädi 'mø ja rā ngo ngue rā pascua. Pε yø ja'i'ε huanhni ndana rā ofädi da ma mathøgue.

⁷ Nu'a rā pa'a p'uya, mi ofädi n'na rā n'yohε ni hu ngue rā Barrabás. 'Dap'ε ofädiui mi'da yø ja'i ngue yø hyote, xi n'øt'a tunhni.

⁸ Mi pεti yø ja'i ngue da xihra Pilato ngue di thø'a n'na rā ofädi.

⁹ Rā Pilato bi 'yεmbyø ja'i:

—¿Ua guí nnehε ngue ga thøcä'a rá dast'abi yø judío? —bi 'yεmbi.

¹⁰ I pahra Pilato ngue rā nts'eya øtya yø mmäcja xi dāpra Jesús. Janangue ngunā bi xihyø ja'i, porque bi ne xti thøgue.

¹¹ Pε yø hmu yø mmäcja εmmεi di hatra ts'edi yø ja'i ngue da 'yāpra Pilato ngue di thøhra Barrabás.

¹² Mahømbi 'yεmbyø ja'i rā Pilato:

—Xina rā n'yohε guí εmhme ngue rá dast'abi yø judío p'uya, ¿te guí nnehε ga japā nā? —bi 'yεmbi.

¹³ Yø ja'i p'uya, xøgue n'na hmafitho bi 'yεnā:

—Da guatra pont'i nā guí mmanya.

¹⁴ Rā Pilato p'uya, bi 'yεmbyø ja'i:

—Pε ¿temā nts'o xā 'yø'nā p'uya?

Yø ja'ı p'ıya, mañ'natho ngue mafi, bi 'yεna:

—Da guatṛa pont'ı na.

¹⁵ Rā Pilato p'ıya, bı ne di hojpa yø mmıi yø ja'ı mbøcue. Janangue bi thøhrā Barrabás. A nuna rā Jesús, bi xihyø soldado ngue da feı, 'nε da zits'ı ngue di cuatṛa pont'ı.

Yø soldado thenmaḥya rā Jesús.

¹⁶ Bi zixyø soldado rā Jesús, ı map'ı ja rā dathi cuarte. Ja bı ma mapeti p'ı gätho yø soldado.

¹⁷ Yø soldado p'ıya bi heta n'na rā ulu ngue rā jıpoi rā Jesús. Ya xı me n'na rā corona ngue yø 'uıni, bi gäspa rá ya rā Jesús.

¹⁸ I thenmaḥya p'ıya, bi 'yεmbı:

—I tate na rá dast'abi yø judıo ya —bi 'yεmbı.

¹⁹ Bi jännba rá ya co n'na rā t'o. 'Nε bi zots'ı. Bı ndantyøhmı p'ı 'bährā Jesús tengutho 'mø ngue majuanı hnu mansu n'na rā dast'abi.

²⁰ Mı juadı bi denmaḥya, bi gajpabi rā tuḥı xi hete. Bi hetrá he ya mı he p'ıya. Bi zıxpıya ngue di cuatṛa pont'ı.

Ya cuatṛa pont'ı rā Jesús.

²¹ Nıp'ı ja rā 'yu, bı nthıui p'ı n'na rā n'yohı xpi 'yεhrā 'bıfi. Rá mmεngu Cirene na rā n'yohı, ni hu ngue rā Simı. Guehna rá papá rā Alejandro 'nεhrā Rufo. Nu'ı yø soldado mañı zi rā Jesús, bi japra Simı ngue bi dıxṛa pont'ı nuna da ma maıuati rā Jesús.

²² Nuna rā Jesús, i zixyø ja'ı p'ı ja rā xεqui ni hu ngue Gólgota. Nuna rā hya na, ı nne da ma ngue rā Nıyaxhmı.

23 Nup'ua bi zonna Jesús, bi t'unna vino n'youi ra mirra para ngue di pumbenibi. Pe ra Jesús himbi ne bi zi.

24 Bi cuatro pont'i p'uya, mi juadi bi nø'mi. Bi ma ra taħa yø soldado p'uya ngue to xta ra taħa, gue'a da gaca n'na xequi rá he ra Jesús.

25 Gato xudi'a ra ora bi ma maꠘuati ra pont'i ra Jesús.

26 Nup'ua ja rá ya ra pont'i bi cuati, bi ma maꠘuati n'na ra letrero xi 'yot'i ngue mmamp'ua te bi ma ma'upi. Nuna ra letrero, i ena: “Nuna ra n'yohua 'bucua, guehna rá dast'abi yø judío na”, enna letrero.

27 'Nε yoho yø bε bi ma maꠘuati ra pont'i, n'na i gohrá n'yεi, n'na i gohrá gaha.

28 Ya bi nja tengutho ra hya mmamp'ua ja ra Maꠘa Libro ngue ena: “Tengutho majapi yø ts'oc'ei, ngu'a da thogui”.

29 Asta huatyø ya yø ja'i thop'ua ja ra pont'i cuatro Jesús ngue thenni. I embi:

—A nuya n'yø, dami xorpabi rá nija Oja ya. 'Nε guí ena ngue nhyu patho gdi hojman'na ra nija.

30 Dami nyanse ya, bá cap'ua ja ra pont'i guí cuatya —εmbyø ja'i.

31 Nu'ua yø hmu yø mmäcja p'uya, conyø xännbate ngue ra ley, gä thenmahya ra Jesús. Di n'yεmbi:

—Mi mmanna ra n'yohua ngue da yanyø ja'i. Pe nuyá, hinda zä ha di japi di nyanse ya.

32 A nu'mø majuaní ngue ra Cristo rá dast'abi yø judío ya, da zä da cahna ja ra pont'i ya, n'namhma ga εc'εihua te da ma.

Xquet'a 'nε'ua yonc'ei 'dap'ua cuathua ra pont'i thenmahya.

Ya bi du rá Jesús.

33 M̄i hyuxyadi p'uya, b̄i m'mexui gá rá ximhäi asta hyu nde.

34 Nu'mø ni ma da z'u'i hyu nde p'uya, rá ndøts'edi bi 'yɛna Jesús:

—Eloi, Eloi, ¿lama sabactani? —bi 'yɛna.

I nne da manna rá hya na: “Ma Oja'i, ma Oja'i, ¿hanja ngue gá hyegagui p'u?”

35 Ja mi 'bärp'atho 'da yø ja'i, bi 'yøde te b̄i manna Jesús. Yø ja'i p'uya di n'yɛmbi:

—Nuna rá n'yohu na, i nzohra Elías.

36 Nuna n'na nc'ei mi 'bärp'u, b̄i ma n'na 'dihitho bá ha n'na xequi rá esponja xa ntudi, bi pop'u ja rá vino xan'ixi. B̄i nøtra t'o p'uya ngue bi cuarpa rá ne rá Jesús ngue da zats'i. I ɛmbyø n'youi p'uya:

—Ma gá nnuhu ya ngue'mø da ɛp'u rá Elías i nzofu ngue da hyajhnu ja rá pont'i.

37 Pɛ rá ndøts'edi i 'yɛn'a n'na rá hmafi rá Jesús. Bi du p'uya.

38 Nu'a rá ora'a p'uya, nu'a rá ulu mi zup'u ja rá goxthi nija, bi xet'i, i gai.

39 Nu'a rá capita mi 'bärp'u ni hyandra Jesús, b̄i nu te 'be'a gá bi 'yøtra Jesús ha i du. Bi 'yɛn'a p'uya:

—Majuani ngue nuna rá n'yohu na, rá ts'ant'u Oja na.

40 Xangu yø xisu bí 'bärp'u yap'utho, hantho te gá b̄i nja. Nu'u yø xisu'u p'uya, n'youi p'u rá Salomé, conna Maya nuna rá mmengu Magdala, co 'nɛhna man'na rá Maya rá mamá rá t'u Jacobo 'nɛhra José.

41 Nuya yø xisu ya, nu'mø mambi 'yop'u ja rá häi Galilea rá Jesús, mi n'youi p'u ni ma, guehya mi

fäts'i ngue di unni te honi. 'Nε xangu mi'da yø xisu 'bäp'ɥ ngue bi dεn'mø mi ma Jerusalén.

Ya bi ma nt'ägui rā Jesús.

⁴²⁻⁴³ Mi 'bɥp'ɥ n'na rā mmεngu Arimatea ni hu ngue rā José, i 'bet'o ngue yø judío, 'nε di respeta yø ja'i. Xquet'a mi tø'mi ngue n'nahmantho di manda ua Oja. Pε comma ngue ya bi nde, ya da yɥtra pa ngue rā ts'äya, go guehna rā José bi hya rā ts'edi bi ma bá nyäui rā Pilato, bi 'yäpra nt'εdi ngue da hyajpa rá do'yo rā Jesús.

⁴⁴ Mi 'yøhra Pilato ngue ya xi du rā Jesús, di 'yøtho hanja. Bi zonhna capita p'ɥya, bi 'yänni ngue'mø majuanj ya xi du, ogue hin'na.

⁴⁵ Rā capita bi ma ngue ya xi du. Rā Pilato p'ɥya, bi unna nt'edi rā José ngue da hyaxra Jesús.

⁴⁶ Nuna rā José bi dän'a n'na rā sávana ngue rā hoga ulu, ngue nu'mø bi hyajpɥ ja rā pont'i rā Jesús, da 'uεnnababi rá do'yo. Mi jap'ɥ n'na rā panteón ngue xi ma nt'a'mi p'ɥ ja n'na rā 'bido, ja bi hyaxpɥ ngue bá ägui. Bi gotra goxthi conn'na rā ndødo.

⁴⁷ Nuna rā Maya ngue rā mmεngu Magdala 'nehna man'na rā Maya rá mamá rā José, guehya bi mähä ya ngue bi nu ha bi t'ägui.

16

Ya bi bεnnate rā Jesús.

¹ Mi thohra pa ngue rā ts'äya, nuna rā Maya ngue rā mmεngu Magdala, connā Maya rá mamá rā Jacobo, connā Salomé bi dányø 'yεthi ya p'ɥya, ngue da map'ɥ bí o rā Jesús, da cots'i.

² Mī hyaxa ra pa ndomingo rá mædi ra pa ngue ra semana, ya pøxyadi, bī map'ua bī ja ra panteón.

³ Nup'ua ja ra 'yu p'uya, di n'yεmbi:

—Xiya, ¿te'o gue da hyacra do juaxpua ja ra goxthi ya?

⁴ Mī zømp'ua ja ra panteón, bī nu ngue ya n'nanni 'benna do mī juaxra goxthi, ya xi thaqui.

⁵ Mī yat'ambo, hup'ua n'na ra anxε he rá t'axca he, ni mihra hyo ra goxthi ngue n'yεi. Bi zu 'mø mī nu.

⁶ Pε ra anxε bi 'yεmbi:

—'Yo guí suui. Dí pacä ngue guí hommī ra Jesús nuna ra mmengu Nazaret bi cuatro pont'i yø ja'i. Ya hinjo'o ua, ya xa bεnnate. Damī nuui na ha bi 'bεgui.

⁷ A nuýa, ni mε ya, ni xihmī ra Bedu co 'nε'ua mī da yø xädi ngue danī døp'ahua p'ua Galilea ra Jesús. Ja gni nuha p'ua tengutho bi xi'ahua m'met'o.

⁸ Mī bømma xøts'e ya yø xisu p'uya, n'na 'dihitho bī ma, made di johya, made i su. Pε hinjonni ja'i xta xifi te xi nu, asta huaqui ngue ra ts'u.

Ra Jesús bī nyai na ra Maya ngue ra mmengu Magdala.

⁹ Xuditho'a ndomingo bi bεnnate ra Jesús. Rá mæditho bī nthēui na ra Maya ngue ra mmengu Magdala. Guehna xi 'yøthe m'met'o ngue mī n'youi yoto yø ts'onthi.

¹⁰ Nu'a te xi nja, go guehna bī ma bá xi hmī da yø xädi ra Jesús, porque zonī ngue tu yø mmæi.

¹¹ Mī 'yøhya p'uya ngue ya xi bεnnate ra Jesús, 'nε i mmanna ra Maya ngue ya xi nu ra Jesús, pε hinguī εc'eitho te sifi.

Ra Jesús mahømbi nthēui yoho yø xädi.

12 M'méfa p'uya, rá Jesús mahømbi nthëui p'ua ja ra 'yu mi yoho yø xädi, manì map'ua ja ra hnìni. Pë nu'a rá ora'a p'uya, bi 'yøtra Jesús ngue n'nan'yo p'ua i nεqui.

13 Nuya yonc'ei ya, bi ma bá xihyø mmixädiui. Pë mahøn'a hinguì εc'eiθo yø amigo te xifi.

Ya bi nyauì gä 'dε'ma'da yø xädi rá Jesús.

14 Rá nεgui p'uya, nuya 'dε'ma'da yø xädi rá Jesús 'darbua 'bui, sihmε p'ua ja n'na rá mεxa. Ja mi dannbεni, ya 'bäp'ua rá Jesús. Bi za p'uya, ngue hinguì εc'ei 'mø mi sifi ngue ya xi bennate.

15 Bi xihyø xädi te ja ngue da 'yøt'e, bi 'yεmbi:

—A nuyá, ni mähä rá ngani nximhäi ya, gui xihma rá hoga 'da'yo hya gätho yø ja'i.

16 Nu rá ja'i da 'yεc'ei rá hya 'nε di nxixya, guehna di nyanná te na. Pë nu rá ja'i hinda 'yεc'ei rá hya, da ma rá castigo.

17 Nu'ua yø ja'i da 'yεc'ei rá hya, da zä da 'yøtyø milagro, porque høntho da 'yäqui ngue ga fäts'i, ya da zä da 'yøthe yø ja'i n'youi yø ts'onthi. 'Nε da zä da nya yø hya hinxä xädi.

18 Da zä di bentyø c'εya, pë hinte da japi. Maða zi rá 'yεthi ngue rá ndate, pë hinte da japi. Da japyø 'yε p'ua ja yø ya yø därquēhi, 'nε da zä ha hεmbi.

Ya bi ma mahεts'i rá Jesús.

19 Nuna rá Jesús, mi juadi bi xihyø xädi ya yø hya di 'bepi da 'yøt'e, bi ma mahεts'i p'uya, i mmip'ua ja rá n'yεi Oja.

20 Nu'ua yø xädi p'uya, bi ma ndap'ua bi zä, bi xihra hoga 'da'yo hya yø ja'i. A nu'a rá Hmu p'uya, i fäts'i ngue øtyø milagro tengutho bi xifi. Nu'mø bi nu yø

ja'i yø milagro øtyø xädi ra Jesús, i haxa njuani yø
ja'i ngue majuanì nà ra hya sifi. Da ngut'atho.

Ja ua ra 'da'yo cohi bi gomi Oja yø ja'i
New Testament in Otomi, Tenango (MX:otn:Otomi,
Tenango)

copyright © 1975 Wycliffe Bible Translators, Inc.

Language: Otomi, Tenango

Translation by: Wycliffe Bible Translators, Inc.

Otomí, Tenango [otn], Mexico

Copyright Information

© 1975, Wycliffe Bible Translators, Inc.

This translation text is made available to you under the terms of the Creative Commons License: Attribution-Noncommercial-No Derivative Works. (<http://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/3.0/>) In addition, you have permission to port the text to different file formats, as long as you do not change any of the text or punctuation of the Bible.

You may share, copy, distribute, transmit, and extract portions or quotations from this work, provided that you include the above copyright information:

You must give Attribution to the work.

You do not sell this work for a profit.

You do not make any derivative works that change any of the actual words or punctuation of the Scriptures.

Permissions beyond the scope of this license may be available if you contact us with your request.

The New Testament

in Otomi, Tenango

© 1975, Wycliffe Bible Translators, Inc.

This translation is made available to you under the terms of the Creative Commons Attribution-Noncommercial-No Derivatives license 4.0.

You may share and redistribute this Bible translation or extracts from it in any format, provided that:

You include the above copyright and source information.

You do not sell this work for a profit.

You do not change any of the words or punctuation of the Scriptures.

Pictures included with Scriptures and other documents on this site are licensed just for use with those Scriptures and documents. For other uses, please contact the respective copyright owners.

2014-04-30

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 18 Apr 2025 from source files
dated 29 Jan 2022
dd38228d-a3b1-5d0f-91ce-4040e165ce0f